Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 22 | Łódź, Wtorek 26 stycznia 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, י"ח שבט תרצ"ב | № 22

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מעגליכקייט צו ליקווידירען דעם טראמוואי־שטרייק

ארבייטס־אינספעקטאר רופט צונויף א קאנפערענץ פון די שטרייקענדע מיט דער טראמוואי־דירעקציע

אין דער סיטואציע פון טראמוויי־שטרייק איז אין 10־טען שטרייק־טאג קיין שום ענדערונג נישט אריינגעקומען, דאס ערגסטע איז געווען דאס וואס ס'איז נישט געווען קיין שום מעגליכקייט אנצו־ קניפען אונטערהאנדלונגען צווישען די שטרייקענדע און דער טראמוויי־דירעקציע, דער שטרייק איז ווי־ טער אנגעפיהרט געווארען דורך דעם שטרייק־קא־ מיטעט און איז נישט געשטאנען אונטער קיין אנ־ פיהרונג פון קיין שום פראפעסיאנעלען פעראיין.

נעכטען אין אוונט איז אין דער לאגע אריינ־ געטרעטען א גרויסע ענדערונג, וואס גיט די האפנונג, אז דער שטרייק וועט דאך ליקווידירט ווערען, נעכ־ טען אין אוונט האט זיך דער פארזיצער פון שטרייק קאמיטעט פון די טראמוויי־ארבייטער, קאמינסקי זיך געווענדעט צום פראפעסיאנעלען פעראיין „פראצא" (נ. פ. ר.), אז „פראצא" זאל נעהמען אויף זיך אנ־ צוהויבען אונטערהאנדלונגען מיט דער טראמוויי־ דירעקציע. די פערוואלטונג פון „פראצא" האט באלד אפגעהאלטען א זיצונג און האט אויסגעדריקט די איינשטימיגקייט צו נעהמען אויף זיך די מיסיע פון דערפיהרען צו אונטערהאנדלונגען צוזאמען מיט דעם קלאסען פעראיין פון די בעאמטע און אינסטי־ טוציעס פון עפענטליכען געברויך.

היינט 10 א זייגער אינדערפריה וועט פאר־ קומען א זיצונג אין פעראיין „פראצא" וועגען פעסט־ שטעלען די בעדינגונגען, אויף וועלכע די טראמוויי־ ארבייטער וואלטען צוריקגעגאנגען צו דער ארבייט.

גלייכצייטיג האט „פראצא" זיך געווענדעט צום ארבייטס־אינספעקטאר וואיטקעוויטש מיט דער מיט־ טיילונג, אז דער פעראיין וויל פערמיטלען ביי די אונטערהאנדלונגען און געבעטען דעם אינספעקטאר צונויפצורופען א קאנפערענץ מיט דער טראמוויי־ דירעקציע.

דער אינספעקטאר האט דערויף מסכים גע־ ווען און ערקלערט אז ער וועט רופען היינט א קאנ־ פערענץ פון די שטרייקענדע מיט דער טראמוויי־ דירעקציע.

ס'איז פאראויסצוזעהען, אז די קאנפערענץ וועט היינט פארקומען און וועט דערפיהרען צו דער ליקווידאציע פון שטרייק.

סענסאציאנעלע גנבה אין לאדזער שטאטישען שעכט־הויז

קאסע נישט געעפענט און דאך פעהלען 10 טויזענד זל.

(2) נעכטען נאכמיטאג איז דער אויספארשונגס אמט אלארמירט געווארען וועגען אן אויסטערלישער גנבה אויף 10 טויזענד זל., וואס איז פארגעקומען אין שטאטישען שעכט־הויז אינזשינירסקא 1 די בעאמטע פון אויספארשונגס־אמט, וועלכע זענען גע־ קומען אויפ'ן אורט פון דער גנבה האבען פעסט־ געשטעלט פאלגענדעס: א־ום האלב פיר נאכמיטאג איז דער קאסיר פון שעכט־הויז אלעקסאנדער לאב־ טשינסקי אוועק אויף מיטאג, פיר א זייגער איז ער צוריקגעקומען, זיך אוועקגעזעצט צו דער ארבייט, געעפענט די קאסע, וועלכע איז געווען, ווי געהעריג פערמאכט און צו זיין גרעסטע שטוינען דערזעהען, אז די קאסע אין וועלכער עס האט זיך געפינען 10 טויזענד זל. איז אינגאנצען אויסגעלעדיגט.

די ווייטערדיגע אויספארשונג האט קיין שום רעזולטאט נישט געגעבען. פון די גנבים איז נישט צו בעמערקען קיין שום שפורען. דער אויספארשונג־ אמט נעמט פאר אלע שריט כדי צו ענטדעקען די גנבים פון דער אויסטערלישער גנבה.

„לינת הצדק", לאדז, ציגעל־גאס 17.

פיזיקאליש טעראפישער קאבינעט

איז טעטיג טעגליך פון 11—1 מיטאג און פון 4 ביז 6 אוונט געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר־ספעציאליסט.

קווארץ־לאמפ, די טערמיע, סאלוקס, עלעקטרישע בעדער. 237

יוד. געז. פאר לאנד־קענטשאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 35

היינט, דינסטאג, 9 א זייגער אוונט קומט פאר אין אייגענעם לאקאל א גרויסער

רעציטאציע־אוונט

פון בעריהמטען ארטיסט פון דער ווילנער טרופע

יעקב ווייסליץ

אין פראגראם: די נייעסטע שאפונגען פון דער יודישער ליטעראטור. 599

יוד. פרויען־פערבאנד „וו. י. ז. א.", לאדז.

מיטוואך, דעם 27־טען יאנואר, 9 אוונט וועט דער יונגער דיכטער

ישעיהו שפיגעל

האלטען א פארטראג א. ד. ט.:

„דער אידעען־קאמף אין דער יוד. דיכטונג"

נאכ'ן רעפעראט — רעציטאציעס פון אייגענע שאפונגען. 436

אכטונג, ביר־האלע־בעזיצער!

די פערוואלטונג פון לאדזער

ביר־האלע־בעזיצער־פעראיין, סאלנא 14

מאכט בעקאנט אלע מיטגלידער און נישט מיטגלידער, אז

די לאדזער עלעקטראווניע האט אנערקענט

די הנחות פון עלעקטריע

פאר די מיטגלידער פון פעראיין.

וועגען הנחות־צעטלען ווענדען זיך צום פרעזעס יעקב רייכמאן (נארוטאוויטשא 40) טעגליך פון 3—5 נאכמ.

די פערוואלטונג. 546

מאשין־מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע, ווי אויך מצה־מעהל, אייער־פערפעל און סוכארעס לויט קארלסבאדער סיסטעם

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט־בעי קאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבערא־בעוואוסטער צוקערניע

נ. ווייגבערג

38 פעטריקאווער 38

:-: טעל. 143-82 :-:

אכטונג, קירזשנער־מייסטער אין לאדז!

היינט, דינסטאג, פינקטליך 7.30 אוונט קומט פאר אין לאקאל פון צעך, זאוואדזקא 4

א אויסערגעוועהנליכע פערזאמלונג

מיט א זעהר וויכטיגען טאג־ארדנונג, צו וועלכער איהר ווערט געבעטען פינקטליך צו קומען, ווייל ס'האנדעלט זיך אין אייער עגזיסטענץ.

די פערוואלטונג פון פעראייניגטען קירזשנער־ צעך אין לאדז, זאוואדזקא 4.

אכטונג, בעקער־מייסטער

איז לאדז און פון דער לאדזער וואיעוואודזטווע.

היינט, דינסטאג, דעם 26־טען יאנואר 1932, פינקטליך 7 אוונט קומט פאר אין לאקאל פון פרוכטען־ און געמיזע־הענדלער־פעראיין, זגערזשער 28

א בעריכטס־פערזאמלונג

מיט דער בעטייליגונג פון ראטמאן פון דער האנדווערקער־קאמער

ה' מאיר גאלדבערג

וועגען פאלגענדע פאך־אנגעלעגענהייטען:

1) וועגען מיין טעטיגקייט אין דער האנדווערקער־קאמער,
2) וועגען עקזאמענס פון געזעלען און מייסטערס,
3) וועגען אפטיילען די מעכאניזאציע פון די בעקערייען,
4) וועגען די קעלער־בעקערייען.

מיט אכטונג

מאיר גאלדבערג

ראטמאן פון דער האנדווערקער־קאמער אין לאדזער וואיעוואודזטווע. 557

געלעגענהייטס־קויף!

צוליב אבריזע איז פון זאפארט צו פערקויפען ביליג

א שלאפצימער און עס־צימער

אין בעסטען צושטאנד.

צו ערפאהרען: זאכאדניא 21, וו. 8. 642

אכטונג, בעקער־מייסטער אין לאדז.

היינט, דינסטאג, דעם 26־טען יאנואר 2 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר צום ערשטען טערמין די יעהרליכע

אלגעמיינע פערזאמלונג

פון אונזערע מיטגלידער פילסודסקיעגא 57. אין פאל עס וועלען נישט קומען די געהעריגע צאהל מיטגלידער קומט די פערזאמלונג פאר אין אייגענעם לאקאל צום 2־טען טערמין אין זעלבען טאג 7 א זייגער אוונט ביי יעדער צאהל מיטגלידער מיט פאלגענדען טאג ארדנונג: 1) ערעפנונג, 2) טעטיג־ קייטס־בעריכט, 3) קאסע־בעריכט, 4) פראטאקאל פון דער רעוויזיאנס־קאמי־ סיע, 5) בודזשעט אויפ'ן יאהר 1932, 6) וואהלען פון א סטארשי, 7) וואה־ לען פון 2 פארסטארשעס, 8) וואהלען פון א פערוואלטונג, קאנדידאטען און רעוו.־קאמיסיע. 9) לאנג אין פאך, 10) שטייער־ענינים, 11) פרייע פארשלאגען.

צוליב דער וויכטיגקייט פון טאג־ארדנונג בעטען מיר אלע אונזערע מיטגלידער פינקטליך צו קומען צו דער פערזאמלונג.

בעמערקונג: מיר בעטען אלע מיטגלידער צו רעגולירען זייער חוב־ביטראג ביז צו דער פערזאמלונג. אין געגענפאל פערלירט איהר אייער שטים־רעכט ביי די וואהלען איינשטימיג מיט'ן § 12 פון צעכען־סטאטוט.

די פערוואלטונג פון יודישען בעקער־צעך אין לאדז. 554

Dr. med. Eychner Jakób

ספעציאליסט פאר אינערליכע און קינדערקראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען

שרודמיעסקא 12, טעל. 111-24

עמפפאנגט טעגליך פון 6—7 אוונט

צווישען פוילען און רוסלאנד

אונטערגעשריבען געווארען דער נישט-אנגרייפס-אפמאך

וו א ר ש א, 25 (טעלעפאניש) היינט איז אנגעקומען א דעפעשע פון פוילישען געזאנדטען אין מאסקווע פאטעק, אז נעכטען 7 אווענד האט ער צוזאמען מיט'ן קאמיסאר פאר אויסערן-ענינים ליטוויניאוו אונטערגעשריבען דעם פויליש-סאוויעטישען נישט אנגרייפס-אפמאך.

דער אפמאך בעשטעהט פון א הקדמה, 8 ארטיקלען און 2 צינאב-פראטאקאלען.

אין דעם אריינפיהר זאגט זיך, אז ביידע צדדים ווילען צווישען זיך אונטערהאלטען פריינדליכע און פרידליכע בעציהונגען. דער שלום, וואס איז געשלאסען געווארען צווישען פוילען און ראטען-פערבאנד אין 21-טען יאהר בלייבט ווייטער אין קראפט און וועט דינען אלס יסוד פאר אלע ווייטערע בעציהונגען און פערפליכטונגען צווישען די ביידע מלוכות.

דער ערשטער ארטיקעל שטעלט פעסט, אז ביידע צדדים זאגען זיך אפ פון מלחמה אלס מיטעל צו ערלעדיגען שטרייט-פראגען.

אין צווייטען ארטיקעל רעדט זיך, אז קיינער פון די אונטערגעשריבענע מלוכות טאר אין קיין פאל נישט געבען קיין הילף א מלוכה, וועלכע בעפאלט איינעם פון די צוויי.

אין דריטען ארטיקעל זאגט זיך, אז קיינער פון די צדדים טאר נישט אונטערשרייבען קיין אפמאך מיט אנדערע מלוכות. אויב דער אפמאך איז בעצילט געגען איינעם פון די אונטערגעשריבענע.

די ווייטערע ארטיקלען שטעלען פעסט די בעדינגונגען, ווען דער אפמאך געהט אריין אין קראפט, און ווען עס ענדיגט זיך זיין גילטיגקייט.

דער אפמאך איז גילטיג 3 יאהר און געהט אריין אין קראפט 30 טאג נאכדעם, ווי די געזעצגעבערישע אנשטאלטען פון די מלוכות האבען איהם ראטיפיצירט.

דער גענעראל-סעקרעטאר פון פעלקער-בונד סער עריק דרומאנד זאל זיך אנגעבען אין דימיסיע.

פערשארפט די לאגע אין אויבערשלעזיען

די בעזיצער פון די קוילען-גרובען ווילען אונבעדינגט רייסען די לוינען - אויסגעבראכען א טיילווייזער שטרייק

ק א ט א וו י ץ, 25. (טעלעפאניש)) די לאגע אין די אויבערשלעזישע קוילען-גרובען איז זעהר אנ'אנגעשטרענגטע, די ארבייטער געהען נישט איין אויף קיין ארביטראזש און די ארבייטס-געבער ווילען נישט צוריקציהען זייער קינדיגונג וועלכע זיי האבען צוגעשיקט, אז פון 1. פעברואר רעדוצירען זיי די לוינען מיט 21 פראצענט. היינט האט אין די גרובען אויסגעבראכען א טיילווייזער שטרייק 1900 ארבייטער האבען פערלאזט זייערע ארבייטס-פעלדער

דער בונט אין דער ענגלישער טורמע

50 ארעסטאנטען פערוואונדעט; פיל אנטלאפען

לאנדאן, 25. (ספ. טעל.) די היינטיגע צייטונגען ברענגען ברייטע בעריכטען פון די בעכטיגע געשעהענישען אין דער טורמע אין פרינדטעטאון. די גרויסע צייטונגען פערלאנגען אדורכצופיהרען א קאנטראל אין ענגלישען טורמע-וועזען און פערבעסערען די בעציהונגען אין די טורמעס.

די ערשטע סמנים פון בונט אין דער טורמע אין פרינדערטאון האבען זיך געלאזט בעמערקען זונטאג אינדערפריה ווען די ארעסטאנטען האבען אנגעהויבען צו מאכען שרעקליכע אוואנטורעס אין די קאמערען. די קולות האבען ארומגענומען די גאנצע טורמע, די וועכטער האט זיך איינגעגעבען צו בערוהיגען די ארעסטאנטען, פערזיכערענדיג זיי, אז זייער הויפט-פאסטולאט, דאס פערבעסערען די שפייזען וועט בערייקזיכטיגט ווערען גלייך ביים פריהשטיק דאס איז נישט פארגעקומען און די ארעסטאנטען האבען אנגעהויבען צו וואַרפען די לעפעל און שיסלען, די וועכטער אין פנים אריין, די ארעסטאנטען האבען זיך דאן געווארפען אויף די בעאמטע און זיי ענטוואפענט, די צובונטעוועטע האבען פערנומען די קאנצעלאריע און פערברענט אלע פאפירען. דער שאדען וואס איז געמאכט געווארען בעטרעפט א האלבען מיליאן זלאטעס.

בעת'ן בערוהיגען דעם בונט זענען 50 ארעסטאנטען פערוואונדעט געווארען און זענען אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל, פיל ארעסטאנטען זענען אנטלאפען.

—=[:O:]=—

כינעזישע פרעסע געגען דער פעלקער-ליגע

לאנדאן, 25. (ספ. טעל.) די כינעזישע פרעסע ווערט וואסאמאל מעהר אפאזיציאנעל געשטימט צו דער פעלקער-ליגע. די צייטונגען שרייבען, אז די קאמיטע פון דער ליגע וועלכע דארף קומען קיין מאנדזשוריען האט נישט קיין צוטרוי ביי די כינעזער. די צייטונגען האלטען, אז ס'וואלט גלייכער געווען, אז די קאמיסיע זאל איגנאגצען נישט קומען.

גרויסער שווינדעל אין ווארשא

פאר 1500 דאלאר... עטליכע שטיינדלעך

וו א ר ש א, 25 (טעלעפאניש): אנ'אויסערגעוועהנליכער שווינדעל איז נעכטען אדורכגעפיהרט געווארען אויף דעם פערזאן פון בעקאנטען דענטיסט אויף פראגע הערמאן יאנאש, וואס וואוינט אויף שעראקא 38.

אין די אווענד-שעה'ן זענען צום דענטיסט געקומען 2 פערשוינען און פארגעלעגט צו קויפען „געלעגענהייטליך" א וואליזקע מיט דייטשע מארקען אין גאלד.

אין דעם דאזיגען געשעפט האט פערמיטעלט דעם דענטיסטס א בעקאנטער בעריש זארען.

צוליב דעם, וואס דאס דאזיגע גאלד איז אמענטשפרעכענדסטען צו דענטיסטישע צוועקען האט יאנאש בעשלאסען אויסצונוצען די דאזיגע געלעגענהייט. ער האט געהייסען די פערקויפער זיי זאלען אביסעל צו ווארטען און אליין איז ער אוועק צו זיינס א בעקאנטען לעשטשינסקי (כלאדנא 41), כדי צוזאמען צו קויפען דעם טראנספארט גאלד.

לעשטשינסקי האט מיטגענומען 1500 דאלאר און ביידע זענען צוריק אוועק אין דער וואוינונג פון יאנאש'ן, אבער די פערקויפער זענען שוין נישט געווען. געווארט האט נאר דער פערמיטלער זארען, וועלכער האט ערקלערט, אז די פערקויפער ווארטען אין א קאנדיטאריי. אלע זענען אוועק און דארט איז דאס געשעפט געשלאסען געווארען. יאנאש האט אוועקגעגעבען די 1500 דאלאר און בעקומען די וואליזקע מיט די גאלד-שטיקלעך.

ווי גרויס איז אבער געווען די איבערראשונג פון די קויפער, ווען אהיימקימענדיג האבען זיי אין דער וואליזקע געפונען ארבעסען און קליינע שטיינדלעך. ווי ס'ווייזט זיך ארויס האבען די שווינדלער אין דער לעצטער מינוט קונציג איבערגעטוישט די וואליזקע.

שווערע אויטאבוס-קאטאסטראפעס

מיט פיל מענשליכע קרבנות

ב ר י ס ע ל, 25 (ספ. טעל) אין צענטער פון שטאט אויפ'ן ברוקער-פלאץ האט זיך נעכטען איבערגעקעהרט אן אויטאבוס. וועלכער איז געווען פול מיט פאסאזשירען, איין פערזאן איז דערהרגעט געווארען און 11 פערוואונדעט.

מ א ד ר י ד, 25 (ספ טעל.) א טוריסטען-אויטאבוס, וועלכער האט געפיהרט 22 פערזאן איז א'ריינגעפאלען אויף א בוים, אלע פאסאזשירען זענען פערוואונדעט געווארען, 4 זענען דער'הרגעט געווארען.

מעגליכקייט פון א דיקטאטור אין יאפאן

די מיליטער-קרייז נישט צופרידען מיט דער מאנדזשורער פאליטיק

ל א נ ד א ן, 25 (ספ. טעל.) די מיליטערישע קרייזען אין טאקיא זענען שטארק אונצופרידען מיט דער נישט ענטשלאסענער פאליטיק פון דער יאפאנישער רעגירונג אין מאנדזשוריע.

„אויב ס'וועט נויטיג זיין, שרייבט די פרעסע וואס שטעהט נאהענט צום קריגס-מיניסטעריום, וועט דאס מיליטער זיך אפזאגען צו הארכען דעם מיניסטעריום-ראט און וועט איבערנעהמען די אנפיהרונג פון דער פאליטיק אויפ'ן ווייטען מזרח.

קאמוניסטישע רעוואלוציע אין סאן-סאלוואדאר

ל א נ ד א ן, 25. (ספ. טעל) אין דער מיטעל-אמעריקאנישער רעפובליק סאן סאלוואדאר איז ערקלערט געווארען בעלאגערונגס-צושטאנד, צוליב דער קאמוניסטישער רעוואלוציע, וואס האט דארט אויסגעבראכען.

בעת די קאמפען צווישען רעגירונגס-מיליטער און די אויפשטענדיגע זענען געפאלען פיל טויטע און פערוואונדעטע. די אמעריקאנישע קריגס-שיפען זענען אפגעשווימען קיין סאלוואדאר.

גרויסע ציוניסטישע פייערונג אין פאריז

פ א ר י ז, 25 (יט"א טעלעגראפיש) דא איז פארגעקימען א גרויסע מיטינג צוליב דעם יובילעי-פייערונג פון „חבת ציון". מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען: פארבשטיין, לאקער, שאגאל, הלל זלאטאפאלסקי און דער געוו. פראנצויזישער מיניסטער עדמונד פלעק.

דער עגיפטישער פרעמיער איינגעלאדען קיין ארץ-ישראל

י ר ו ש ל י ם, (יט"א)) ווי עס טיילט מיט די אראבישע פרעסע, האט דער הויך-קאמיסאר גענ. סער וואוקאפ איינגעלאדען דעם עגיפטישען פרעמיער סיקיפאשא צו קומען אויף א בעזוך קיין ארץ-ישראל.

אנ'אונאנגענעהמער סורפריז פאר ביידע צדדים

גענויער אינהאלט פון די רעוועלאציעס וועגען פרענטש-בעריכט

לאנדאן (יט"א) די צייטשריפט „דזשואיש קראניקל" האט, ווי מיר האבען געמאלדען, פערעפענטליכט א רייהע רעוועלאציעס וועגען אינהאלט פון פרענטש-בעריכט, וועלכע זענען אפיציעל דעמענטירט געווארען דורך דעם קאלאניאל-אמט.

דער גענויער אינהאלט פון די רעוועלאציעס איז פאלגענדער: „אונז איז געלונגען זיך צו בעקענען מיט'ן אינהאלט פון בעריכט, וואס איז נאר וואס אויסגעפערטיגט געווארען דורך דעם דירעקטאר פון ענטוויקלונגס-פלאן ה' לואיס פרענטש און איז שוין איבערגעגעבען געווארען דער ארץ-ישראל-רעגירונג און דעם קאלאניאל-אמט. פון אויסנאמסווייז, גוט-אינפארמירטע קוועלען ווערען מיר געוואהר, אז דער בעריכט איז זעהר זארגפעלטיג צונויפגעשטעלט געווארען, ער איז נישט געשריבען, כדי אפיציעל פערעפענטליכט ווערען און גרייפט אן דעם ענטוויקלונגס-פראבלעם אהן שום פערשענערונגס-ווערטער. דער בעריכט וועט בעדייטען א שטארקען קלאפ פאר דער אפיציעלער יודישער און אראבישער פארשטעהערשאפט. לויט אונזערע אינפארמאציעס וועט דאס, וואס ה' פרענטש ערקלערט בנוגע דעם אראבישען פעאדאליזם און די יודישע נאציאנאלע אספיראציעס, זיין א גאנץ אונאנגענעהמער סורפריז פאר ביידע צדדים.

„די הויפט-טעמע פון פרענטש-בעריכט בעציהט זיך אויף די מכלומרשטע אויסשטויסונג פון אראבישע פויערים און פאכטער. לויט די ערהאלטענע אינפארמאציעס שטעלט מיט זיך פאר א טייל פון בעריכט אנ'איראנישען קאמענטאר וועגען דער יודישער נאציאנאלער היים און די מעגליכע נעגאטיווע פאלגען פאר דער אראבישער לאנדווירטשאפטליכער בעפעלקערונג.

איינע פון די גרונד-הנחות פון ה' פרענטש איז, אז דער יודישער אימיגראציאנס-שטראם אין ארץ-ישראל בילדעט א גרויסע געפאהר פאר דער ענטוויקלונג פון דער אראבישער לאנדווירטשאפטליכער בעפעלקערונג. אין צוזאמענהאנג דערמיט עמפעהלט ה' פרענטש די ווייטערע בעגרענצונג פון דער יודישער איינוואנדערונג. ה' פרענטש קומט אויך צום אויספיהר, אז דער ערד-שטח, וואס קען נאך בעארבייט ווערען אין ארץ-ישראל איז גאנץ קליין. בעשטעטענדיג אזוי ארום די בעהויפטונג פון סער דזשאן האפ-סימפסאן. ארויסגעהענדיג פון דעם שטאנדפונקט, גרייט צו ה' פרענטש א פראיעקט פון ערד-פערקויף-געזעץ, וואס זעהט פאר נאך גרעסערע בעגרענצונגען ווי דער פריהערדיגער פראיעקט פון מיניסטער טאמאס.

די אלע ערקלערונגען זענען מיטגעטיילט געווארען מיט די גרעסטע פארבעהאלטען. מיר ווערען אבער געוואר פון א מקור, וואס איז נישט גאנץ ווייט פון דער קאלאניאל פאליטיק, אז אויב דער דאזיגער בעריכט זאל ווען עס איז ארויס אויף דער ליכטיגער שיין אין זיין איצטיגער פארם, וואלט ער ארויסגערופען א נאך גרעסערע עמפערונג און אויפרעגונג ווי דער סימפסאן בעריכט"

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2. דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאן

גאסטשפילן פון לאדזער קאמעראל און קליינקונסט-טעאטער „ארט"
קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן.

היינט, דינסטאג - נור 1 פארשטעלונג: אנהויב 9.45 אווענד
4-טע וואך! דאס גרויסע 24-טע רעקארד-פראגראם א. נ. 44-טען מאל!

מ'ראכט פון דער וועלט

אין 2 טיילן 14 בילדער

טעקסטען: מ. בראדערזאן, י. אבערזשאנעק, ש. א. לישעל. מוזיק: דוד בייגעלמאן, מאק-דאוועל און פאלקס-מאטיוון. דעקאראציעס און קאסטיומען: דינה מאטיס. רעזשי: ש. דזשיגאן און י. שומאכער. בינע-אינספעקציע: מ. קאן.

עס בעטייליגען זיך (לויט א"ב): ש. גאלדשטיין, מרים דאלסקא, ש. דזשיגאן, שיינע מרים, צילי סטאל, מ. פעטערמאן, מ. פולאווער, מ. קאן, י. שומאכער, י. שיפער און א קונסטל. טאנץ-קווארטעט

די קאסע איז אפען פון 6 א זייגער אין אווענד.

אין פראבען: אין פראבען:
דאס 25-טע יובילעי-פראגראם פון „ארט"

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקווערזאווא 15
לינקע אפיצינע, 1-שטער שטאק.

א פינפטע באמבע אין ארץ-ישראל

צום גליק אהן מענשליכע קרבנות

ירושלים, 25 (יס"א טעלעגראפיש) נעכ-טען איז געגענאיבער דער געביידע פון רבנות הראשית געפונען געווארען א באמבע. צום גליק האט די באמבע נישט אויפגעריסען. דאס איז שוין דער פינפטער באמבען-אטענטאט אין ארץ-ישראל אין די לעצטע וואכען.

געזונד-צושטאנד פון לארד רידינג פערבעסערט זיך

קאאירא, 25 (יט"א טעלעגראפיש) דער געזונד צושטאנד פון לארד רידינג האט זיך פער-בעסערט. ער איז ארויס פון דער געפאהר. דער דאקטאר, וואס איז ספעציעל געקומען אויף אנ'-עראפלאן פון לאנדאן איז שוין צוריק אהיים געפאהרען.

ערב דער בעגעגעניש

צווישען מאקדאנאלד און לאוואל

פאריז, 25 (ספ. טעל.) אין צוזאמענהאנג מיט דער פראיעקטירטער בעגעגעניש צווישען מאקדאנאלד און לאוואל, האבען זיך אין עטליכע פראנצויזישע און ענגלישע צייטונגען בעוויזען ארטיקלען, וועלכע בעווייזען, אז די איצטיגע פאליטישע קאניונקטור צווינגטביידע מלוכות צו שליסען אנ'ענגען קאנטאקט.

צוואנגס-פערוואלטונג אין דער ווארשאווער האנדוו.-קאמער

וועט בעשטעהן פון 7 קריסטען און 3 יודען

ווארשא, 25 (טעלעפאניש) דאס האנדעלס-מיניסטעריום האט שוין אנגענומען אן-ענדגילטיגען בעשלוס צו נאמינירען א צוואנגס-פערוואלטונג אין דער ווארשאווער האנדווערקער-קאמער, די פער-וואלטונג וועט בעשטעהן פון 7 קריסטען און 3 יודען.

אויספארשונגס-ריכטער דעמאנט געגען „ראבאטניק"

נעכטיגער פראצעס אין אפעלאציע-געריכט

ווארשא, 25 (טעלעפאניש). ווי בעקאנט האט דער אויספארשונגס-ריכטער דעמאנט אנגע-קלאגט דעם רעדאקטאר פון „ראבאטניק" סטעפא-נאווסקי אין געוירט פאר בעליידיגונג, דער „רא-באטניק" האט געהאט געשריבען, אז דעמאנט איז אין רוסלאנד געווען א באלשעוויסטישער קאמיסאר און איז געשטאנען אין נאהענטע בעציהונגען מיט דעם בעקאנטען קאמוניסט לעשטשינסקי. אין קרייז-געריכט איז דער רעדאקטאר פון „ראבאטניק" פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים תפיסה. סטע-פאנאווסקי האט אפעלירט געגען אורטייל און אויף היינט איז דער פראצעס בעשטימט געווארען אין אפעלאציע געריכט.

ביים אנהויב פון פראצעס האט אדוואקאט שמיאראווסקי אריינגעטראגען א פארשלאג, אז דעמאנט אליין זאל ארויסגערופען ווערען אין געריכט, ווייל ס'קען מעגליך זיין, אז ס'וועט מוזען קומען צו א קאנפראנטאציע צווישען דעמאנט'ן און די עדות אדוו. קאניטק, און אדוו. גאגורסקי, וועל-כע דארפען געבען ערקלערונגען וועגען דעמאנטס טעטיגקייט אין רוסלאנד.

אדוו. בענקעל לעגט פאר ארויסצורופען אלס עדות די בריסקער ארעסטאנטען ליבערמאן, דיבוא, באגינסקי און קערניק.

דאס געריכט האט בעשלאסען דעם פראצעס אפצולעגען און ארויסרופען אין געריכט דעם אויספארשונגס-ריכטער דעמאנט. דאנעגען האט דאס געריכט אפגעווארפען דעם פארשלאג וועגען ארויס-רופען אלס עדות די בריסקער-ארעסטאנטען.

—=:O:=—

אויפגעריסען א שיפעל מיט אמוניציע אין שאנכאי

40 מענשען זענען אומגעקומען

שאנכאי, 25. (ספ. טעל.) היינט פארטאגס זענען די איינוואוינער פון שאנכאי אלארמירט גע-ווארען דורך א געוואלדיגען אויפרייס. צווישען דער בעפעלקערונג איז אויסגעבראכען א פאניק, ווייל מ'האט געמיינט, אז יאפאנישע עראפלאנען אטא-קירען די שטאט מיט באמבעס.

ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, האט אויפ-געריסען א שיפעל, וואס איז געווען אנגעלאדען מיט אויפרייס-מאטעריאלען און אמוניציע. די שיף האט אויפגעריסען צוזאמען מיט דער גאנצער מאנשאפט. די גאנצע בעדינונג מיט די ארבייטער אין דער צאהל פון 40 פערזאן זענען אומגעקומען.

די פאניק איז נאך פערגרעסערט געווארען צוליב דעם, וואס אנ'אווענד פריהער האט מען אין א קינא אין דער אינטערנאציאנאלער סטרעפע געפונען א טייוועלס-מאשין.

פראפ. שטיינאך

דער בעריהמטער וויענער געלעהרטער, וועלכער האט דער ערשטער אנגעווענדט די פעריונגערונגס-מעטאדע, איז אלט געווארען 70 יאהר.

זעלבסטמארד אין אטוואצק

ווארשא, 25 (טעלעפאניש) היינט האט מען געפינען אנ'אויפגעהאנגענעם אין אטוואצק דעם לייטער פון ד"ר פשיגאדאס פענסיאנאט יוסף גאלוב די סבה פון זעלבסטמארד איז נישט בעקאנט.

ארבייטער דערהרגעט א לערן-יונגעל בעת א מחלוקה

ווארשא, 25 (טעלעפאניש) אין א פאליר-פאבריק אויף שעראקאווסקי 4 האט זיך היינט צו-קריגט דער 21-יעריגער ארבייטער יוזעף דאמי-ניאק מיט'ן 17-יעהריגען לערן-יונגעל העגריק שי-ראנסקי. דער ארבייטער האט געכאפט א ברעט און געגעבען דעם לערן-יונגעל איבערן קאפ. דאס יונגעל איז געפאלען טויט אויפ'ן ארט.

ענגלישער גענעראל-פראקוראר אין דימיסיע

לאנדאן, 25 (ספ. טעל.) דער ענגלישער גענעראל-פראקוראר ווילאם מאוויט האט זיך אפ-געגעבען אין די מיסיע. דער גענעראל-פראקוראר אין ענגלאנד איז א מיטגליד פון דער רעגירונג און שפילט א גרויסע ראל אין דער געזעצגעבע-רישער אַרבייט פון דער רעגירונג.

הרב לעווין — ווארשאווער רב

די קאנדידאטור איז בעשטעטיגט גע-ווארען דורך די מאסגעבענדע ספערן

ווארשא, 25 (טעלעפאניש) די ווארשא-ווער קהלה האט בעשלאסען צו בעשטימען פאר ווארשא א הויפט-רב און 10 נייע געהילפס-רבנים, אלס רב איז בעשטימט געווארען דער ריישער רב דעפוטאט הרב לעווין.

ווי מען שמועסט, האבען די מאסגעבענדע ספערען אקצעפטירט די קאנדידאטור פון הרב לעווין.

* * *

דער ווארשאווער קהלה-פרעזעס מאזור האט היינט קאנפערירט מיט'ן מיט'ן בילדונגס-מיניסטער יענדזשעיעוויטש וועגען פערשידענע קהלה-ענינים.

געשטארבען פאול ווארבורג

ניו-יארק, (יט"א טעלעגראפיש) דא איז געשטארבען פאול ווארבורג (א ברודער פון פע-ליקס ווארבורג) ער איז געווען איינער פון די גרעסטע אמעריקאנער פינאנסיסטען און גרינדער פון דער פעדעראלער רעזערוו-באנק. מיט יודישע ענינים האט ער זיך נישט פערנומען.

פון ישיבה-בענקעל ביז צו דער אוניווערזיטעטס-קאטעדרע

בעוואוסטער יודיש-רוסישער געלעהרטער אויסגעשלאסען פון דער קאמוניסטישער פארטיי און בעזייטיגט פון אוניווערזיטעט

מאסקווע (יט"א)) דער בעקאנטער געלעהר-טער און פראפעסאר פון מאסקווער אוניווערזיטעט מיכאל וואלפסאן איז אויסגעשלאסען געווארען פון דער קאמוניסטישער פארטיי. פראפ. וואלפסאן ווערט בעשולדיגט אין דורכשמוגלען מענשעוויסטישע טע-אריעס" אין זיינע ווערק און אין זיינע לעקציעס אין אוניווערזיטעט. גלייכצייטיג איז ער אויך בע-זייטיגט געווארען פון זיינע אמטען אלס איינער פון די וויכטיגסטע אנפיהרער מיט'ן מלוכה-פערלאג און דירעקטאר פון ביבליאגראפישען אינסטיטוט. פראפ. וואלפסאן וועט שוין אויך מעהר נישט לעזען קיין לעקציעס אין 1-טען און 2-טען מאסקווער מלוכה-אוניווערזיטעטען.

פראפ. וואלפסאן, אנ'אייניקעל פון א סך דורות רבנים און לומדים, האט דורכגעמאכט א זעלטע-נעם וועג פון ישיבה-בענקעל ביז די הויכע קאטעד-רען פון מאסקווער אוניווערזיטעטען, פון שרייבען קארעספאנדענצען אין „המליץ" ביז רעדאגירען ענ-ציקלאפעדיעס און שרייבען וויסענשאפטליכע ווערק פון א הויכער מדרגה, פון דרוקען פראקלאמאציעס אין אונטערערדישע דרוקערייען ביז אנפיהרען מיט דעם גרעסטען ביכער-פערלאג אין דער וועלט.

זיינע קארעספאנדענצען אין „המליץ" אין די יאהרען 1895-1896 האט מיראן וואלפסאן אנגעהוי-בען דרוקען אין עלטער פון 15 יאהר. לויט'ן סטיל און אינהאלט פון די קארעספאנדענצען האט דער רעדאקטאר צעדערבוים געמיינט, אז זייער פערפא-סער איז אנ'אלטער, געניטער זשורנאליסט.

צו 20 יאהר איז וואלפסאן שוין געווען אנ'-אקטיווער טוער אין דער רעוואלוציאנערער בעווע-גונג. ער ווערט עטליכע מאל ארעסטירט און פער-שיקט אין טיף סיביר, ענטלויפט און זעצט פאר זיין רעוואלוציאנער טעטיגקייט.

נאך דער אמנעסטיע פון 1905 קומט וואלפסאן ארויס אין דער עפענטליכקייט, פיהרענדיג א צוויי-ענדיגע עקזיסטענץ: עפענטליך איז ער איינער פון די גרינדער און רעדאקטארען פון בעוואוסטען ראד-יקאלען ביכער-פערלאג „פראסוועשצעניע" — דער ערשטער רוסישער ביכער-פערלאג, וואס לאזט ארויס לעגאלע מארקסיסטישע ליטעראטור פערפאסער פון א רייה ביכער און בראשורען, מיטארבייטער פון צייטונגען און זשורנאלען, געהיים-מיטארבייטער, שרייבער, זעצער און דרוקער פון אונלעגאלע אויס-גאבען.

אינצווישען בעוויזט ער צו ענדיגען דריי פאקולטעטען: דעם מעדיצינישען, יורידישען און מאטעמאטישען.

פראפ. וואלפסאן איז געווען איינער פון די גרינדער און ביז די לעצטע טעג איינער פון די וויכטיגסטע טוער פון סאוויעטישען מלוכה-פערלאג. גלייכצייטיג האט ער געלייענט לעקציעס איבער פאליטישער עקאנאמיע און היסטארישען מאטעריא-ליזם אין ביידע מאסקווער אוניווערזיטעטען. רע-דאגירט אהן א שיעור אויסגאבען, געשריבען צעהנד-ליגער ווערק און הונדערטער וויסענשאפטליכע, פא-ליטישע, עקאנאמישע און ליטעראַרישע ארטיקלען.

אויסער א רייה קאפיטאלע ווערק, ווי „עסייען פון געזעלשאפטס-קענטניש", וואס האט אויסגעהאל-טען 12 אויפלאגען פון צעהנדליגער טויזענדער עק-זעמפלארען, א קורס פון פאליטישער עקאנאמיע", „עקאנאמישע פארמען", „עסייען פון היסטארישען מאטעריאליזם" א. אנד. האט ער בלויז אין דער סאוויעטישער ענציקלאפעדיע פערעפענטליכט איבער 200 ארבייטען וועגען פערשידענע פראגען.

פיל ווערק פון פראפ. וואלפסאן זענען איבער-געזעצט געווארען אין פערשידענע אייראפעאישע שפראכען.

צו זיין 50-יעהריגען געבורטסטאג און זיין 30-יעהריגער וויסענשאפטליכער און רעוואלוציאנערער טעטיגקייט מיט א יאהר צוריק, איז פראפ. וואלפסאן בעעהרט געווארען דורך דער סאוויעטישער רעגי-רונג מיט דעם טיטעל: „פערדינסטפולער טוער פון דער וויסענשאפט". איצט, בעת דער רעוויזיע, וואס ווערט די לעצטע חדשים דורכגעפיהרט איבער'ן גאנ-צען „אידעאלאגישען פראנט", איז ענטדעקט געווא-רען, אז פראפ. וואלפסאן האט אלס געוועזענער מענשעוויק „דורכגעשמוגעלט אין זיינע ווערק מענ-שעוויסטישע אידעען" און ער איז דעריבער בעזיי-טיגט געווארען סיי פון דער קאמוניסטישער פארטיי, סיי פון זיין וויסענשאפטליכער און פערלעגערישער טעטיגקייט.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

היינט, דינסטאג 9 אוו. גרויסע סענסאציע! א מתנה פאר'ן לאדזער טעאטער-עולם כמעט בחנם! איינהייטס-פרייזען: אלע בילעטען אין פארטער 1 זל. באלקאן—50 גר.

מיט דעם לאד-זער ליבלינג רעגינא צוקער

די זעהר אויסגענומענע אפערעטע, וועלכע האט פרייטאג און זונטאג געהאט א ריזיגען ערפאלג

„די יודישע שיקסע"

קאמישע אפערעטע אין 3 אקטען מיט רעגינא צוקער אין דער הויפט-ראל.

אין צווייטען אקט ווערט געזונגען דאס ליד „א יודיש יונגעל" אויסגעפיהרט דורך רעגינא צוקער, טעקסט און מוזיק פון דוד בייגעלמאן.

אכטונג! פרייזען אין פארטער 1 זל. באלקאן—50 גר.

ווער ס'קומט פריהער, בעקומט א בעסערן פלאץ.

געדענקט! מארגן מיטוואך אין פאלקס-טעאטער, זגערזשער 17

די זעהר אויסגענומענע שפאנענדע פיעסע, וואס איז אין לאדז געשפילט געווארען 65 מאל מיט א ריזען-ערפאלג

„א הארץ, וואס בענקט"

מיט'ן 8-יעהריגען וואונדער-קינד לאלא אמזעל און מיט אנטייל די גאנצע טרופע נאך דער פארשטעלונג א פרעהליכער דיווערטיסמענט מיט'ן אנטייל:

לאלא יאקובאוויטש, באלבירסקי, הערשקאוויטש, רובינא א. א.

די קאסע איז אפען פון 11 פריה – א גאנצען טאג.

קלאנג-קינא-טעאטער

APOLLO

היינט און פאלג. טעג!

גלאקען-ציהער פון נאטר-דאם

גרויסער מעכטיגער קלאנג-פילם פון VICTOR HUGO

אין דער הויפט-ראלע:

LON CHANEY

אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמיטאג, שבת און זונטאג—12 א זייגער בייטאג.

לאדז
26 יאנואר 1932

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
26 יאנואר 1932

דער אויפשטאַנד אין שפּאַניען

אין שפּאַניען, אין קאַטאַלאָניען, איז אויסגעבראָכען אַן אויפשטאַנד. לויט די ידיעות, וואָס קומען אָן פון שפּאַניען, האָט מען דעם איינדרוק, אַז די סאָציאַלע בעוועגונג, וועלכע האָט אַרומגענומען דאָס לאַנד, טראָגט גאָר אַן ערנסטען כאַראַקטער. רעוואָלטאַנטען, זענען די קאַמפּען זעהר שווערע און האָבען שוין געבראַכט פיל קרבנות. מעגליך, אַז די רעגירונג וועט געלונגען איינגיכען צו בעהערשען די לאַגע, אָבער דאָך זענען די געשעהעניש אין שפּאַניען זעהר סימפּטאָמאַטיש. די בעוויזען, אַז מיט'ן אַרויסוואַרפען פון טראָן דעם קעניג אַלפאָנס דעם 13-טען און מיט דעם אויסוועהלען דעם דעמאָקראַט אַלקאַלא זאַמאָראַ אַלס פּרעזידענט פון דער רעפּובליק, איז דאָס לאַנד נאָך ווייט נישט אַריין אין דער פאַזע פון „רוהיגער און גליקליכער ענטוויקלונג".

געדאַכט האָט זיך, אַז צווישען די לענדער פון אייראָפּע הויבט אָן שפּאַניען צו פערנעהמען אַן אייגענאַרטיג און בעזונדער אָרט, אַז נאָך דער לאַנגער עפּאָכע פון אַבסאָלוטיזם און דיקטאַטורען איז שפּאַניען פערוואַנדעלט געוואָרען אין דער עכטסטער דעמאָקראַטישער רעפּובליק, אַז שפּאַניען איז ביים היינטיגען טאָג דאָס איינציגע לאַנד אין אייראָפּע, וואו עס טריומפירען פולשטענדיג די יסודות פון דער דעמאָקראַטישער אָרדנונג, אַלע אויפריכטיגע אָנהענגער פון דעמאָקראַטיע האָבען גענומען אָנווייזען אויף שפּאַניען ווי אויף דעם אַדיס אין דעם ים פון פעראַכטונג צו דער דעמאָקראַטיע, וואָס הערשט אין אייראָפּע.

און ווירקליך, די שפּאַנישע קאָנסטיטוציע איז אַלס דעמאָקראַטישער אַקט אין טעאָרעטישער הינזיכט כמעט אַ פולקאָמענהייט. שפּאַניען איז לויט דער קאָנסטיטוציע ערקלערט געוואָרען אַלס „דעמאָקראַטישע רעפּובליק פון אַלע אַרבייטענדיגע שיכטען, אָרגאַניזירט אונטער דער הערשאַפט פון רעכט און גערעכטיגקייט". די גאַנצע מאַכט אין לאַנד האָט איהר מקור אין פאָלק. אין שפּאַניען איז נישטאָ קיין שום הערשענדע רעליגיע. שפּאַניען זאָגט זיך אָפּ לויט דער קאָנסטיטוציע פון קריג, ווי פון אַ מיטעל צו דערגרייכען נאַציאָנאַלע צילען. די רעפּובליק טראָגט דעם כאַראַקטער פון אַ פעדעראַציע. די בעזונדערע פּראָווינצען האָבען געדאַרפט אויסאַרבייטען זייערע אויטאָנאָמע סטאַטוטען, וואָס האָבען געדאַרפט בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן פּאַרלאַמענט פון דער רעפּובליק.

די שפּאַנישע קאָנסטיטוציע האָט אָפּגעשאַפט אַלע אַדעליגע טיטולען און האָט איינגעפיהרט פולשטענדיגע גלייכבערעכטיגונג פון די בירגער. די קירכע איז אינגאַנצען אָפּגעטיילט געוואָרען פון דער מלוכה. פאַר פּאָליטישע עמיגראַנטען איז געזיכערט געוואָרען דאָס פולע אזיל-רעכט. די קאָנסטיטוציע גאַראַנטירט אין דער פולער מאָס די פרייהייט פון וואָרט, פערזאַמלונגען א. אַז. וו. אויפ'ן געביט פון פאַמיליען-רעכט איז שפּאַניען געגאַנגען זעהר ווייט און האָט איינגעפיהרט אַ רייה העכסט וויכטיגע רעפאָרמען אין איינקלאַנג מיט'ן גייסט פון דער מאָדערנער צייט און איהרע פאָדערונגען.

בנוגע דער אַרבייטס-פערזיכערונג ווערט אין דער שפּאַנישער קאָנסטיטוציע געזאָגט; „די רעפּובליק זיכערט יעדען אַרבייטער די נויטיגע בעדינגונגען פון מענשליכער עקזיסטענץ". און דערמיט איז פערבונדען אַ ברייטע געזעצגעבונג, וואָס דאַרף רעגולירען די אַרבייטס-פערזיכערונג, די שוץ פון דער פרוי און קינד א. אַז. וו.

ווי מיר זעהען, איז די ביידע שפּאַנישע קאָנסטיטוציע ווירקליך דאָס לעצטע וואָרט פון דער מאָדערנער יוריסטישער וויסענשאַפט און פון דעמאָקראַטישען געדאַנק. אָבער איינשטעלענדיג די פּאָליטישע ראַהמען, אין וועלכע עס דאַרף זיך אויף ווייטער ענטוויקלען דאָס לעבען אין שפּאַניען, האָט די דעמאָקראַטישע קאָנסטיטוציע נישט געלעזט די פערוויקעלטע סאָציאַלע און ווירטשאַפטליכע פּראָבלעמען, וועלכע זענען מיט נאָך אַ גרעסערער שאַרפקייט געשטעלט געוואָרען פאַר דער יונגער רעפּובליק דווקא צוליב דער איינפיהרונג פון דער פולקאָם דעמאָקראַטישער אָרדנונג.

שפּאַניען איז אַריין אין דער דעמאָקראַטישער אָרדנונג מיט אַ שווערען באַלאַסט און ירושה, וואָס איז איבערגעלאָזט געוואָרען פון דער צייט פון דער דיקטאַטור: ווירטשאַפטליכער קריזיס, וואַקלונג פון דער וואַלוטע, נידריגער לעבענס-מצב פון די אַרבייטער, פערפלאָנטערטע און נישט געלעזטע אַגראַר-פראַגע, שרעקליכע נויט פון לאַנדווירטשאַפטליכען פּראָלעטאַריאַט, דעמאָראַליזירטע אַדמיניסטראַציע א. אַז. וו. צו לעזען אָט די פראַגען האָט די רעפּובליק נישט בעוויזען און ס'איז שווער פאַר איהר צו לעזען, ווייל דערצו איז ווייניג איינצופיהרען די פאָרמעלע דעמאָקראַטיע, דערצו איז נויטיג דרייסטקייט פון געדאַנק און פון איניציאַטיוו. און דעריבער איז אין שפּאַניען געבליבען פריי דער באָדען פאַר רעוואָלוציאָנערער פּראָפּאַגאַנדע, וועלכע האָט דאָס גינסטיגסטע אָרט געפונען אין קאַטאַלאָניען, ווייל דאָס איז דער געביט פון דער אינדוסטריע, וואָס איז צומייסטענס געטראָפען פון ווירטשאַפטליכען וועלט-קריזיס. דאָ האָבען טאַקע די אונרוהען אָנגענומען דעם גרעסטען מאַסשטאַב. כאַראַקטעריסטיש איז דערביי די שנאה, וואָס הערשט צום קלער און וואָס דריקט זיך אויס אין פערברענען און פערניכטען די קלויסטערס, די פערברעכענס פון קלער געגען פאָלק זענען געוועזען צו גרויס, אַז די רעפּובליק זאָל זיי האָבען בעגנעדיגט אין די אויגען פון דער בעפעלקערונג.

פ. ב.

דער „פּערקעהרטער אזעוו"

די מערקווירדיגע געשיכטע פון רוסישען רעוואָלוציאָנער, וועלכער האָט אויסגעגעבען די סודות פון דער אכראַנע

אין אַרטיקעל „אָט אַזוי זענען זיי געגאַנגען צום טויט" (זעה „נייער פאָלקסבלאַט" נומער 15), האָבען מיר דערצעהלט וועגען אַרכיוו פון די רעוואָלוציאָנערע אָרגאַניזאַציעס „זעמליא אי וואָליא" און „נאַראָדנאיא וואָליא", וואָס איז נישט לאַנג צוריק געפונען און פערעפענטליכט געוואָרען אין רוסלאַנד. מיר האָבען דערביי דערמאָהנט וועגען „פּערקעהרטען אַזעוו", דעם רעוואָלוציאָנער קלעטאַטשניקאָוו, וועלכער האָט געדינט אין דער צאַרישער אָכראַנע און האָט אַרויסגעגעבען צו די רעוואָלוציאָנערען די סודות פון דער זשאַנדאַרמעריע, ראַטעווענדיג אַזוי אַרום נישט איין חבר פון דער אָרגאַניזאַציע פון אַרעסט, פון קאַטאָרגע און פון תליה. מיר ווילען איצט דערצעהלען גענויער וועגען דאָזיגען מערקווירדיגען טיפּ פון רוסישען רעוואָלוציאָנער.

קלעטאַטשניקאָוו האָט נאָך אַלס יונגער סטודענט בעשלאָסען אויסצופיהרען עפּעס אַ טעראָריסטישען אַקט. מיכאַילאָוו, איינער פון די פיהרער פון דער רעוואָלוציאָנערער אָרגאַניזאַציע, האָט איהם איבערצייגט צו דינען דער פּאַרטיי אויף אַן אַנדערען אופן: אַריינדריגען אין אינוועניג, צו די פערטיידיגער פון דער זעלבסטהערשונג, אין דער דריטער אָפּטיילונג פון דער צאַרישער קאַנצעלאַריע (אָכראַנע).

קלעטאַטשניקאָוו האָט זיך בעזעצט אין מעבלירטע צימערען ביי אַ געוויסער קירילאָוואַ, וועלכע האָט געדינט אַלס אינפאָרמאַטאָרקע פון דער דריטער אָפּטיילונג. ער האָט געוואוינען איהר צוטרוי, און זי האָט איהם רעקאָמענדירט דעם שעף פון דער אַגענטור. אויך קירילאָוו, יענער האָט צוגעשט געוואָלט געבען קלעטאַטשניקאָוו'ן אַן אַמט פון אַן איבערפּאַקטאַר ווענען דעם, וואָס עס טוט זיך אין די סטודענטישע קרייזען. קלעטאַטשניקאָוו האָט אָבער בעוויזען דעם שעף, אַז ער איז נישט פעהיג צו דער דאָזיגער אַרבייט, ער פלעגט ברענגען קנאַפּע און גאָר נישט קיין איבערעסאַנטע ידיעות.... אַזוי אַרום האָט ער אויסגעפיהרט, אַז דער שעף האָט איהם אַריינגעזעצט אין קאַנצעלאַריע צו שריפטליכער אַרבייט. אויף דעם שעף האָט קלעטאַטשניקאָוו געמאַכט אַן איינדרוק פון אַ מענשען אַ גלייכגילטיגען, פערשלאָפענעם, שווייגענדען, „נישט נאָר נישט פערדעכטיג, אַז ער קאָן אויסגעבען עפּעס געהיימנישען, נאָר פערקעהרט, צוגעפּאַסט אַזעלכע אָפּצוהיטען.

נאָך צוויי חדשים דינסט, איז קלעטאַטשניקאָוו איבערגעפיהרט געוואָרען אין דער אַגענטור-אָפּטיילונג אַלס שרייבער, מיט אַ געהאַלט פון 40 רובעל אַ חודש. דער שעף פון דער אַגענטור, מורא האָבענדיג צו נעהמען אויף זיך די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר זיין פּראָטעזשע, האָט געשיקט נאָך איהם סיי אין קאַנצעלאַריע, סיי אין דער היים. קיין שום פערדעכטיגעס האָט ער אין איהם נישט בעמערקט. אַ געוויסענהאַפטער בעאַמטער, מיט אַ גוטער האַנדשריפט האָט ער נישט בעוויזען קיין סמנים פון „נייגיריגקייט" און אויסער דער קאַנצעלאַריע האָט ער זיך אויך נישט געקענט מיט קיין פערדעכטיגע פערזאָנען. ווען ער איז איינמאָל קראַנק געוואָרען האָט מען איהם אַרויסגעגעבען אַן אונטערשטיצונג 100 רובעל און מיט אַ פּאָר חדשים שפּעטער איז ער אַריינגערעכנט געוואָרען אין שטאַט פון די בעאַמטע. אין אַפּריל 1880 האָט ער פאַר זיין געוויסענהאַפטער דינסט בעקומען אַן אָפּצייכנונג, סטאַניסלאַוו פון דריטען גראַד. און אין אַ חודש אַרום איז ער אַריבערגעפיהרט געוואָרען אין דער געהיימער אָפּטיילונג. פון יאַנואַר 1881 זיצט ער אין דער אָפּטיילונג אַלס געהילף פון געשעפטס-פיהרער און בעקומט געהאַלט 1500 אַ יאָהר. קלעטאַטשניקאָוו'ן פלעגט מען געבען צום איבערשרייבען די גאָר געהיימע פּאַפּירען, דערונטער אויך די רשימות פון די פּאָליטיש-פערדעכטיגע. ווי אויך פון די, ביי וועלכע מען האָט זיך געקליבען מאַכען רעוויזיעס. פּאַמעלעך האָט זיך קלעטאַטשניקאָוו'ן איינגעגעבען זיך צו דערוויסען אַלץ, וואָס ער האָט געוואָלט און אַלץ, וואָס עס האָבען געדאַרפט וויסען זיינע חברים-רעוואָלוציאָנערען. כמעט אַלע טאָג פלעגט ער זיי מיטטיילען, וואָס עס איז פאָרגעקומען אין קאַנצעלאַריע, און דאָס, וואָס עס האָבען פערשריבען זיינע חברים לויט זיינע ווערטער, ווי עס איז צו זעהען פון די גאַנץ געבליבענע העפטען פון „אַרכיוו". שטעלט מיט זיך פאָר די געניסטע כראָניק פון דער דריטער אָפּטיילונג אַזוי פול, ווי מען וואָלט זי נישט געקאָנט פעסטשטעלען אַפילו לויט די ריכטיגע פּאַפּירען.

די אָנגעמערקטע רעוויזיעס, רשימות פון פּאָליטיש-פערדעכטיגטע פערזאָנען, נעמען פון די געהיים-אַגענטען, בעריכטען און דענונציאַציעס, איבערדרוקען פון פערשידענע געשעהענישען, ווי זיי האָבען זיך אָפּגערופען אין דער דריטער אָפּטיילונג, כאַראַקטעריסטיקעס פון די אָכראַניקעס, און וואָס פאַר בעדינגונגען זיי אַרבייטען — אַלץ האָט זיך נאָטירט אין זכרון דערדאָזיגער „איבערליכער שונא" וועלכער האָט שטילערהייט, אין דעם רעגירונגס-אַמט געטון זיין רעוואָלוציאָנערע אַרבייט.

עס זענען געווען מאָמענטען, וועלכע האָבען נישט איבערטרייבען, דערמאָהנט קאַפּיטלען פון אַ דעטעקטיוון ראָמאַן. אַזוי איז איינמאָל אַלס איבערפאָרמאַטאָר געקומען צו געהען אין דער דריטער אָפּטיילונג דער טישלער שוועצאָוו, אַ באַהענטער בעקאַנטער און מיטאַרבייטער פון כאַלטורינען, וועלכער האָט דעמאָלט געאַרבייט אין ווינטער-פּאַלאַץ און האָט צוגעגרייט אַן אויפרייס. די אונטערהאַנדלונגען מיט שוועצאָוון האָט קירילאָוו געפיהרט אין דער אָנוועזענהייט נאָר פון קלעטאַטשניקאָוון. אויפ'ן צווייטען טאָג האָבען די רעוואָלוציאָנערען געוואוסט, אַז שוועצאָוו האָט פעראַטען, מען האָט אָבער נישט געטאָרט וואַרפען קיין שאָטען פון פערדאַכט אויף קלעטאַטשניקאָוון און מען האָט געמוזט דעריבער אונטערהאַלטען אַ געוויסע צייט די פריהערדיגע בעציהונגען מיט שוועצאָוון.

א. יאַקימאָווא דערמאָהנט, ווי שוועצאָוו האָט איהר איינגעאָרדענט אַ בעגעגעניש מיט'ן איבערגעטוענעם קירילאָוון, ווי זי האָט זיך נאָכדעם געדרעהט איבער דער שטאָט, כדי צו פערדרייבען די שפּורען נאָך זיך פון די „שפּיקען". אין דער וואוינונג פון דער יאַקימאָווא, וועלכע איז שוועצאָוון נישט געווען בעוואוסט, האָט זיך געפונען אַ דינאַמיט-וואַרשטאַט. עס איז דער יאַקימאָווע געלונגען צו ענטקומען די שפּיאָנען פון די אויגען; זי איז אָבער נישט געווען איבערצייגט אין דעם. אויף צו מאָרגענס האָט קלעטאַטשניקאָוו, לויט'ן בעריכט פון די אַגענטען איבערגעגעבען דעם גאַנצען מאַרשרוט, וועלכען די יאַקימאָווע האָט געמאַכט איבער דער שטאָט און אויך דאָס, אַז זיי האָבען סוף-כל-סוף פערלוירען דעם שפּור נאָך איהר.

בעגעגענען מיט קלעטאַטשניקאָוון פלעגט זיך נאָר מיכאַילאָוו און שטענדיג אין לעגאַלע וואוינונגען. נאָכ'ן אַרעסט פון מיכאַילאָוון האָט די בעציהונגען איבערגענומען קאָלאָטקעוויטש. אויף זיין אומגליק האָט קלעטאַטשניקאָוו אַליין געבראָכען דעם כלל און, דערוויסענדיג זיך, אַז עס שטעהט פאָר אַ רעוויזיע טאַקע ביי קאָלאָטקעוויטשען, איז ער איהם אַליין געגאַנגען וואָרענען. ער האָט אָבער אַביסעל פערשפּעטיגט און איז אַליין אויך אַריינגעפאַלען אין קאָלאָטקעוויטשעס וואוינונג. ער איז אַרעסטירט געוואָרען.

קלעטאַטשניקאָוו איז פער'משפּט געוואָרען צום טויט, דעם אורטייל האָט מען איהם פערביטען אויף אייביגער קאַטאָרגע. איינגיכען איז ער אָבער געשטאָרבען פון שווינדזוכט אין דעם בעריהמטען אַלעקסעיעווער ראַוועלין.

די גראַנדיעזע בעוואַסערונגס-אַרבייט,

וואָס ווערט דורכגעפיהרט אין אינדיען

אין דער צייט, ווען אינדיען געפינט זיך אין פייער פון אויפשטאַנד, וואָס ווערט אָנגעפיהרט דורך די אינדישע נאַציאָנאַליסטען און וואָס דריקט זיך דערווייל אויס אין באָיקאָט פון אַלצדינג, וואָס איז ענגליש, ווערט אין איין ווינקעלע פון דעם אונגעהויער גרויסען לאַנד געפיהרט אַ גראַנדיעזע אַרבייט, וואָס וועט פאַר דעם לאַנד האָבען אַ קאָלאָסאַלע ווירטשאַפטליכע און קולטורעלע בעדייטונג.

די גראַנדיעזע אַרבייט ווערט דורכגעפיהרט אין סינדי, אין צפון-מזרח טייל פון אינדיען, אין דעם ראַיאָן פון סוקור, אַ שטח לאַנד, וואָס איז אַזוי גרויס ווי ענגלאַנד גופא. דער ראַיאָן פון סוקור ליגט אַזוי, אַז די פייכטע ווינטען, וואָס ברענגען לעבען פאַר גאַנץ אינדיען, מיידען אויס אָט דעם ראַיאָן, צוליב דער סיבה שטעלט מיט זיך פאָר דער קאָלאָסאַלער שטח פון זעקס מיליאָן אַקער אַ פערברענט שטיק לאַנד אָהן וואַסער, אַ וויסטע אין פולען זין פון וואָרט. עפּעס עהנליכעס שטעלט מיט זיך פאָר דער טאָל פון בילוס-טייך, וואו די וויסטע הויבט זיך אָן באַלד דאָרט, וואו עס ענדיגט זיך דער אויסגוס פון טייך. דער בילוס פון סוקור איז דער טייך אינד, דער איינציגער טייך פון יענעם געביט. ביי די ברעגעס פון אינד איז די פלאָרע זעהר אַ רייכע, בעת אַביסעל ווייטער הויבט זיך אָן אַ מורא'דיגע וויסטע.

אין 1923 יאָהר האָבען זיך אָנגעהויבען די גיגאַנטישע אַרבייטען, וואָס האָבען דעם ציל צו פערוואַנדלען די פערברענטע וויסטע אין פעלדער. פאַר דעם צוועק האָט מען געדאַרפט אויסבויען אַ גראַנדיעזען דאַם מיט שליוזען און דאַן אויסגראָבען אַ גאַנצע נעץ פון בעוואַסערונגס-קאַנאַלען, איבער וועלכע דאָס וואַסער וועט פון טייך אינד געהן איבער דער וויסטע. אַ געוויסען בעגריף פון דער ריזיגער אַרבייט קאָנען געבען די פאָלגענדע ציפערען: די בעוואַסערונגס-קאַנאַלען, פון וועלכע איניגע דערמאָהנען לויט זייער גרויס אמת'ע טייכען, האָבען אין אַלגעמיין אין דער לענג 6000 מייל; אַ חוץ די גרויסע קאַנאַלען זענען אויסגעגראָבען געוואָרען קליינע אין דער אַלגעמיינער לענג פון דרייסיג טויזענד מייל. כדי אויסצופיהרען די דאָזיגע אונגעהויערע אַרבייט, האָט מען אויסגעגראָבען פינף מיליאַרד, זעקס הונדערט מיליאָן קוביק פוס ערד. איצט איז פערענדיגט די אַרבייט ביים קאָלאָסאַלען דאַם און עס זענען אויסגעגראָבען די קאַנאַלען. כדי אויסצופיהרען אָט די אַרבייט, האָבען צעהנדליגער טויזענדער מענשען געאַרבייט ביי טאָג און ביי נאַכט. זומער-צייט דערגרייכט אין סוקור די טעמפּעראַטור ביי נאַכט ביז פופציג גראַד צעלזיוס אין שאָטען, אָבער דאָס אומגליק איז, וואָס קיין שאָטען איז דאָרט בכלל נישט פאַראַן. די אַרבייט קומט פאָר אויף דער זון. איצט הויבט זיך אָן דאָס פערוואַנדלען דעם שטח אין פעלדער און גערטנער. די אַרבייט וועט פערנעהמען צעהן יאָהר. דאַן וועלען פרוכטבאַרע פעלדער פערנעהמען דאָס אָרט פון דער וויסטע, וואו קיין שום גרעזעל האָט נישט געקאָנט וואַקסען.

די אינדוסען בראַמינער וואָלטען נאַטירליך אינגאַנצען נישט פעהיג געווען דורכצופיהרען אַזאַ אַרבייט, וועלכע איז אונטערגענומען געוואָרען דורך די ענגלענדער. פאַר די בראַמינער ווי פאַר גאַנדהין, איז דער טייך אַ הייליגע זאַך, מיט וועלכער מען טאָר נישט מאַכען קיין שום קאָמבינאַציעס. צום גליק איז די בעפעלקערונג פון סוקור מאַהמעדאַניש און האַלט נישט פון די דאָזיגע פאָראורטיילען.

צוויי יודען-פּראָפעסאָרען

בעזייטיגט פון אדעסער הויכשול פאַר „טראָצקיזם"

מאָסקווע, (יט"א) צוויי פּראָפעסאָרען פון אָדעסער אינדוסטריעלען אינסטיטוט, פּראָפעסאָר קאַגאַן, אַן אונפּאַרטייאישער, און פּראָפ. ווייבשטיין, אַ מיטגליד פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי, זענען ביידע בעזייטיגט געוואָרען פון אינסטיטוט פאַר „דורכשמוגלען טראָצקיסטישע קאָנטראַבאַנדע פון זייער פּעדאַגאָגישער טעטיגקייט".

דער בעשלוס איז אָנגענומען געוואָרען נאָך דעם, ווי די פראַגע איז בעהאַנדעלט געוואָרען אויף אַן אָפענער פערזאַמלונג פון די סטודענטען און פּראָפעסאָרען פון אוניווערזיטעט. פּראָפ. קאַגאַן איז אינגאַנצען פערבאָטען געוואָרען צו פערנעהמען זיך מיט פּעדאַגאָגישער טעטיגקייט, ווייבשטיין איז בלויז דערווייטערט געוואָרען פון אינסטיטוט און האָט בעקומען אַ שטרענגען אויסרייד מיט אַ וואָרנונג.

יודישע פרויען-אָרגאַניזאַציעס

און די ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ

זשענעווע, (יט"א) אין זשענעווע איז מיט אַ קורצער צייט צוריק געגרינדעט געוואָרען אַ קאָמיטעט פון „ענטוואָפנונג". אין וועלכען עס זענען פערטרעטען די גרעסטע אינטערנאַציאָנאַלע פרויען-אָרגאַניזאַציעס פון דער וועלט. און דער צוועק פון וועלכען עס איז צו פיהרען אַן ענערגישע אַקציע לטו בת דער ענטוואָפנונג בשעת דער קאָנפערענץ, וועלכע עפענט זיך דעם 2. פעברואַר, ווי אויך צו דינען אַלס צענטער פון אינפאָרמאַציע. פון די יודישע אָרגאַניזאַציעס זענען פערטרעטען אין דעם קאָמיטעט די „וועלט-אָרגאַניזאַציע פון יודישע פרויען" (ניו-יאָרק)) און די „ליגע פון יודישע פרויען" (זשענעווע).

נייע טוריסטען-געזעלשאַפט אין ארץ-ישראל

ירושלים, (יט"א)) דער לאַנג-יעהריגער מיטאַרבייטער פון די אימיגראַציע-אַמטען פון דער יודישער אַגענץ ה' ישראל כותלי האָט רעזיגנירט פון זיין ביז-איצטיגען אַמט און האָט איבערגענומען די ליטונג פון דער ניי-געגרינדעטער קאָאָפּעראַטיוו-געזעלשאַפט פאַר פאָלקס-טוריסטיק אין א"י. די ניי-געגרינדעטע קאָאָפּעראַטיוו-געזעלשאַפט האָט בדעה צו גרינדען אָפּטיילונגען אין אַמעריקא און אייראָפּע.

דאס פאַמיליען-לעבען אין ניו-יאָרק

דער מיטעלקלאַס-מאַן בעזאָרגט זיין ווייב מיט פרויען-געזעלשאַפט און אליין פראָוועט ער לינקע ליבעס. — וואָס טוען די פרויען? — דער „אַלקאָהאָל-פּראָהיבישן" און „פּראָסטיטוציע-פּראָהיבישן"

אין ניו-יאָרק עסט דער מאַן נישט קיין מיטאָג, אין דער היים, און ער איז אַ גאַנצען טאָג נישטאָ אין דער היים. די פרוי איז, אַלזאָ, אַ גאַנצען טאָג אינדערהיים אַליין. ביי די אָרימע איז די פרוי פערנומען אין דער היים מעהר ווי דער מאַן ביי דער אַרבייט. אַמאָל, צוריק מיט יאָהרען, פלעגען די אָרימע האַלטען קוואַרטיראַנטען און דער קוואַרטיראַנט איז געווען אַ פערטיגער מכשל. די קוואַרטיראַנטען זענען על פי רוב געווען מענער, וואָס האָבען געלאָזט די ווייבער אין איירָאָפּאַ און ס'איז פשוט געווען אַ רחמנות אויף איהם, די קוואַרטיראַנטען רופט מען „באָרדערס".

היינט זענען קיין אימיגראַנטען נישטאָ, האָט אויפגעהערט די סדרה „באָרדערס", אָבער דאָס ווייב איז דאָך אַ גאַנצען טאָג אַליין אין דער היים. ביי די אָרימע איז דאָס ווייב פערנומען, ביי אַ סך פון די געהט דאָס ווייב אויך אַרבייטען און בעת דער אַרבייט פלירטעוועט מען נישט אין אַמעריקע.

איך וויל נישט זאָגען, אַז דאָס חתונה-לעבען ווי עס איז, איז ביי אָרימע און אַרבייטער אין דער בעסטער אָרדענונג. אויך דאָ „איז פערהאַן פוילעס אין דענעמאַרק", מען ווערט זיך אַביסעל נמאס. מען קריגט זיך, מען פערשטייט זיך נישט געוויס אײן... אָבער ס'איז אַ פאַקט אַז אַ פאַמיליען-לעבען הויבט אָן געבראָכען און צובראָכען ווערען, ווען עס מישט זיך אַריין אַ ליב עאון ביי אַרבייטער און ביי אָרימע געשעהט דאָס זעלטען, ווייל עס איז קיין צייט נישטאָ.

ביי אַביסעל רייכערע איז דאָס שוין אַנדערש. עס איז פערהאַן אַ דינסט, און די פרוי האָט נישט וואו אַהינצוטון דעם טאָג. אין אַזאַ שעה איז זי מיט דער אַרבייט פערטיג. די מענער בעהמען דאָס אין בעטראַכט און זאָרגען, אַז די פרוי זאָל האָבען אַ פרויען-געזעלשאַפט. עס נעהמען זיך צונויף אַ פּאָר צעהנדליג פרויען, גרינדען זיך אַ פעראיין, שפּילען כמעט אַלע טאָג אין קאָרטען, מאַכען פערוויילונגען און אויספלוגען, סאַמע ווייבער. מען טרעפט קיינמאָל נישט קיין מאַן אויף אַזעלכע פערוויילונגען, אַביסעלע אַ קאָמישע נאָטקע האָבען איבערהויפּט די „מיטינגען" (זיצונגען), פון די ווייבערישע פעראיינען, מען רעדט און מען רעדט און מען רעדט, און ס'איז קאָמיש טאַקע דורכדעם וואָס עס רעדען ווייבער אַליין...

וואָס איז איבערהויפּט ביים מיטעלען קלאַס, ביי דעם יודישען, פונקט ווי ביים נישט יודישען. די מענער בעזאָרגען די פרויען, ווי בעזאָרגען די פרויען די מענער? — וועט איהר פרעגען. דער

(רייזע-איינדרוקען)
פון יעקב באטאשאנסקי

תירדין וועט אפנים זיין, אַז זיי בעזאָרגען טאַקע נישט אויך ווייס נישט ווי גרויס ס'איז דער פּראָצענט פון די מענער, וואָס האָבען חוץ די רעכטע ווייבער אויך „לינקע" ווייבער. איצט איז קריזיס, מען מאַכט קלענער די ביודזשעטען. מען זאָגט זיך אָפּ פון פיל לוקסוס-זאַכען, זאָגט מען זיך אָפּ אויך פון געליבטע וואָס זענען לחלוטין נישט קיין ביליג מאכל, אַ געליבטע וועט זיך קיינמאָל נישט בעגנוגענען מיט אַזעלכע ביליגע זאַכען ווי אַ געזעצליכע פרוי, אויף דייטש זאָגט מען אַז ווען איינער קומט אַריין אין אַ געשעפט קויפען פרויען-זאָקען פרעגט מען איהם:

— איזט דאָס פיר די גנעדיגע (פאַר דער פרוי) אָדער עטוואָס פיינערס?..

אָבער דער קריזיס איז נישט שטאַרק אַלט און דערצו ליקווידירט מען נישט צוערשט די געליבטע, מען פערקלענערט פריהער די הוצאות אויף בעזעלשאַפטליכע עניבים, מען מאַכט פריהער קלענער די שטוב-הוצאות און ערשט דערנאָך קומט מען צו דער געליבטער...

די וועלט זאָגט אַ ווערטעל: ווען אַ פרוי נאַרט אָפּ דעם מאַן, ווערט דערפון דער מאַן געוואויר דער לעצטער, קראָהען קראַקען שוין אויף די דעכער, און דער מאַן ווייסט נישט. ניו-יאָרקער מענער — פונקט ווי אַלע מענער פון דער גאַנצער וועלט — נאַרען אָפּ די פרויען, און די פרויען ווערען דערפון געוואויר די לעצטע...

ביי דער גרויס-בורזשואַזיע איז דער שכל מתחיב, אַז די פרויען נאַרען אַביסעל צוריק אָפּ די מענער, אַוודאי איז דער פּראָצענט פון די פרויען, וואָס נאַרען אָפּ די מענער אַ פיל קלענערער, ווי דער פּראָצענט פון די מענער, וואָס נאַרען אָפּ די פרויען, אָבער מען נאַרט זיך שוין אין קוואַדראַט...

אויך ביים מיטעלקלאַס קומען פאָר רייסעריישע און טראַגעדיעס און די אינסטיטוציע, וואָס הייסט חתונה וואַקעלט זיך דאָ היפּשלעך און עס האַלט דאָ אויך ערב רעוואָלוציע דער קריזיס האָט די חתונה-אינסטיטוציע פאַר'ן מאָמענט אַביסעל געראַטעוועט. עס זענען איצט פערהאַן אַנדערע דאגות.

ביי דער גרויס-בורזשואַזיע איז דאָס פאַמיליען לעבען פאַקטיש נישט עקזיסטירענדיג: דער גרעסטער גרויס קאַפּיטאַליסט גט זיך נישט און האָט נישט חתונה אַמאָל פינף אין זיין לעבען, דער מיטעל-קלאַס איז דער איינציגער ביי וועלכען עס עקזיסטירט לפנים די מאָראַל פון דער איצטיגער אָרדנונג און ערשט דאָ איז פערהאַן מעהר ליגען ווי אמת...

און וואָס איז מכוח פּראָסטיטוציע אין ניו-יאָרק? פּראָסטיטוציע איז דאָך אַ באַהענטע קרובה מיט פאַמיליען-לעבען. ווי מען זאָל זיך מיט איהר נישט שעהמען, אָפיציעל איז אין ניו-יאָרק פּראָסטיטוציע פולשטענדיג פערבאָטען. אָבער דאָ חזרט זיך איבער דיזעלבע קאָמעדיע וואָס מיט'ן „פּראָהיבישן". איהר טרעפט אַ ווייב אין האָטעלען און אין ספּעציעלע הייזלעך, און — ס'זאָל אונז צו קיין שאַנדע נישט זיין — אַ גרויסער פּראָצענט פון די קעלנערקעס אין די רעסטאָראַנען זאָגען נישט ניין, ווען מען לאַדט זיי איין, אַ טייל טוט דאָס פאַר איר געגעבען פערגעניגען און אַ טייל פאַר פּרנסה. אַוודאי זענען די האָטעלען זעהר מאָראַליש אין ניו-יאָרק. און אַ מאַן מיט אַ פרעמדער פרוי וועט מען נישט אַריינלאָזען, אָבער אַז אַ פּאָרפאָלק קומט צו צו אַ פּאָיע פון אַ האָטעל מיט אַ רענצעל, לאָזט מען אַריין. און אַ רענצעל קריגט מען אין ניו-יאָרק פאַר הייסיג סענט אַפילו.

פערהאַן אין ניו-יאָרק פּראָסטיטוציע אַנשטאַלטען, וואָס קאָנען געבען אַ היפּש ביסעל פאַר אַפילו די אַנשטאַלטען פון זעלבען מין אין פּאַריז און אין אַנטווערפּען. עס זענען פערהאַן אין ניו-יאָרק אַנשטאַלטען פון האָמאָסעקסואַליזם און לעסבישע א. א. וו. און פרויען-האַנדעל פעהלט חלילה אויך נישט.

אין ניו-יאָרק איז דאָס לעבען אַנדערש, פרייער און מענשליכער, פערהאַן דאָ מעהר שפּיל צווישען מאַן און פרוי און די סעקסועלע ענערגיע ווערט אויסגענוצט אויף מענשליכערע אופנים, די בעציהונג צווישען מאַן און פרוי איז דאָ אַ שענערע און אַ פשוטערע אַפילו ווי אין אַ סך אַנדערע מערב-איירָאָפּעאישע לענדער. פערהאַן דאָ אַ סך מענשען, וואָס זענען שוין היפּש בעפרייט און מאַכען נישט פון סעקסועלען מאָמענט קיין לעבענס-פּראָבלעם און קיין קייט פון טראַגעדיעס.

די יוגענד איז דאָ פריי. אָבער באַך מעהר צעלאָזען. אַ גרויסען חלק האָט אין דעם דער פּראָהיבישן, דורך שכרות קומט דאָ צו נישט שיינעם זנות...

פערהאַן אַ טענדענץ צו שאַפען אויפקלערערישע ליטעראַטור אויפ'ן געביט פון סעקסואַליזם. סיי די ליטעראַרישע סיי די וויסענשאַפטליכע ביכער וועגען פאַמיליע און סעקסואַליזם וואָס פערפלייצען דעם מאַרק, דערציילען וועגען קריזיס אין פאַמיליען-לעבען, וואָס רוקט זיך אָן פונקט אַזוי דראָהענדיג ווי דער מאַטעריעלער קריזיס...

די שרעקליכע וואולקאַן-קאַטאַסטראָפע אין גוואַטעמאַלאַ

א בליק אויף דער שטאָט אַנטיגוואַ. אין הינטערגרונד דער וואולקאַן אין פוצגאָ.

לענינ'ס בריף צו זיין מוטער פון סיביר

לענין צו זיין מוטער

סטאַציע אָב (סיביר),
דעם 14-טען פעברואַר 1897.

איך שרייב דיר, טייערע מאַמאָטשקא, יודער פוּנ'ם וועג, מיר מוזען דאָ וואַרטען זעהר לאַנג, און איך האָב בעשלאָסען דיך נאָכאַמאָל צו שרייבען, דאָס איז שוין דער דריטער בריף, איך האָב שוין די בילעטען ביז קראַסנאָיאַרסק, עס איז מיר אויסגעקומען צו בעצאָהלען צעהן רובעל פאַר'ן בילעט און פינף רובעל פאַר'ן באַגאַזש. די אייזענבאַהן דאָ זענען עקעלהאַפטע: זיבען הונדערט וויאָרסט זענען מיר געפאָהרען צוויי מעת-לעת. נאָך קראַסנאָיאַרסק איז דאָ אין אייזענבאַהן באַר אויף 220 וויערסט. ביז אירקוטסק זענען אָבער טויזענד וויאָרסט און איך וועל, אַלזאָ, מוזען פאָהרען דעם איבעריגען וועג אויף פערד. די 220 וויאָרסט וועלען אויך געדויערען אַ מעת-לעת, וואָס ווייטער אַלץ לאַנגזאַמער פאָהרט דער צוג.

נישט קוקענדיג אויף דעם, וואָס מיר פאָהרען אַזוי לאַנגזאַם בין איך גאָר נישט אַזוי שטאַרק מיד. יעדענפאַלס פיל ווייניגער, ווי איך האָב עס ערוואַרטעט. איך וואונדער זיך אַליין אויף דעם. פריהער פלעג איך זיין טויט-מיד. פאָהרענדיג דריי טעג פון סאַמאַראַ קיין פעטערבורג, עס קומט, וואַרשיינליך פון דעם, וואָס איך שלאָף דאָ יעדע נאַכט אויסגעצייכענט. די געגענד וואָס איך בין דורכגעפאָהרען, איז אַ העכסט-לאַנגווייליגע. מען זעהט כמעט קיין הייזער נישט, נישטאָ קיין שטעט, זעהר זעלטען דערפער, פון צייט צו צייט אַ וואַלד, הויפּט זעכליך אָבער אַ סטעפּ. שניי און הימעל — און אָט אַזוי פיר טעג כסדר. ווייטער, זאָגט מען, וועט צוערשט זיין די טאַיגע (אַ געדיכטער וואַלד) און דאַן בערג, דערפאַר אָבער איז די לופט פון דער סטעפּ אַ וואונדערבאַרע: עס אָטעמט זיך אַזוי גרינג, דער פראָסט איז אַ שטאַרקער, מעהר ווי צוואַנציג גראַד. עס איז אָבער גרינגער דאָ איהם אַריבערצוטראָגען, ווי אין רוסלאַנד. איך וואָלט קיינמאָל נישט געגלויבט אַז עס איז צוואַנציג גראַד. די סיביריאַקעס פערזיכערען מיר, אַז דאָס קומט פון דעם, וואָס די לופט איז דאָ אַ „ווייכע" און דאָס העלפט אַריבערצוטראָגען די פראָסט. דאָס איז זעהר לייכט מעגליך.

איך האָב זיך בעגעגענט איב"ם צוג מיט'ן דאָקטאָר, ביי וועלכען אַניוטאַ איז געווען אין פעטערבורג, איך האָב פון איהם אויסגעפונען איינציגע, פאַר מיר זעהר וויכטיגע זאַכען, וועגען קראַסנאָיאַרסק. ער זאָגט אַז איך וועל זיך דאָרטען זיכער קאָנען אָפּשטעלען אויף עטליכע טעג. איך וועל עס טאַקע טון, אום אויסצוגעפינען מיין ווייטערע לאַגע, דאָס הייסט, וואוהין מען וועט מיך שיקען. אויב איך וועל דיר שיקען אַ טעלעגראַמע: „בלייב אויף עטליכע טעג", וועט עס הייסען אַז איך ווייס אַליין נישט, ווי לאַנג איך וועל דאָרט פערבלייבען, איך וועל דאָרט וואַרטען אויפ'ן דאָקטאָר, וועל איהם בעגעגענען, און אויב איך וועל מוזען פאָהרען קיין אירקוטסק, וועל איך שוין פאָהרען מיט איהם צוזאַמען.

דיין וו. או.

פ. ס. — אין וואָס אַנדערש אפשר יאָ. אין דעם, אָבער, אַז איך שרייב זעלטען, קאָן מען מיך נישט בעשולדיגען! אַז עס איז דאָ וועגען וואָס צו שרייבען, שרייב איך זעהר אָפט. נאָכדעם ווי איך האָב זיך דורכגערעדט מיט'ן דאָקטאָר, פיהל איך זעהר רוהיג. איך האָב מיין געוויזיטעט איבערגעלאָזט אין מאָסקווע, די אורדאָן פון איהר איז געווען די אומבעשטימטקייט פון מיין לאַגע און מער גאָרנישט. איצט אָבער איז שוין ווייניגער אומבעשטימטקייט און דערפאַר פיהל איך זיך גוט.

לענין צו זיין מוטער

דעם 15-טען מערץ 1897,
קראַסנאָיאַרסק (סיביר)).

איך האָב אַלץ געוואַרט אויף אַ בריף פון דיר, טייערע מאַמע, נאָר ביז איצט אומזיסט, אַלע נאָכפרעגענישען אויף דער פּאָסט ברענגען צו גאָרנישט. איך הויב שוין אָן צו טראַכטען, אַז איהר האָט מיר נישט געשריבען, ווייל איהר האָט געוואַרט אויף אַ טעלעגראַמע פון מיר. איך האָב אָבער נישט טעלעגראַפירט באַלד נאָך מיין אָנקומען אַהער. ווייל עס איז פשוט געווען אונמעגליך, אַזוי ווי עס נעהמט אַ זעהר לאַנגע צייט ביז אַ בריף קומט אָן, דאַרף מען שרייבען נישט וואַרטענדיג אויף קיין אַדרעס. אויב מען וועט מיך פון דאַנען אַוועקשיקען ווייטער וועל איך איבערלאָזען אַ מעלדונג וועגען דעם, אַז מען זאָל מיר איבערשיקען די בריף אויף מיין נייעם אַדרעס. דערפאַר שרייבט מיר, וואָס ס'הערט זיך לויט דעם לעצטען אַדרעס, וואָס איז איך בעקאַנט. איך האָב זיך שוין זעהר פערבענקט נאָך בריף פון דער היים. כ'האָב בעקומען בלויז אַ קליין בריוועלע פון מאַניאַשע'ן דורך דעם דאָקטאָר (לעניב'ס שוואָגער)).

איך האָב היינט בעגלייט דעם דאָקטאָר. ער איז אָפּגעפאָהרען קיין אירקוטסק. מען האָט איהם נישט ערלויבט דאָ לאַנג צו וואַרטען, דאָס הייסט, נישט ערלויבט האָט איהם די אָרטיגע מאַכט, מיך לאָזט מען דערווייל צורוה. מען קאָן מיר נישט שטערען. גלויב איך, ווייל איך האָב געשיקט אַ ביטע צו דעם גענעראַל-גובערנאַטאָר און איך וואַרט אויף אַן ענטפער. איבעריגענס, קיין אַבסאָלוט אונמעגליכקייט איז נישטאָ. און עס קאָן זיין אַז איך זאָל אויך מוזען דורכמאַכען אַזאַ ווייטע נסיעה, דאָס ווערטער דאָ איז אויסגעצייכענט, כמעט פריהלינג. איך פערברענג די צייט מיט צוויי זאַכען, ערשטענס, בעזוך איך יודינ'ס ביבליאָטעק, צווייטענס בין איך פערנומען דערמיט, וואָס איך בעקען זיך מיט דער שטאָט, קראַסנאָיאַרסק און מיט איהרע איינוואוינער — מעהרסטענטיילס פערשיקטע. אין דער ביבליאָטעק געה איך יעדען טאָג און אַזוי ווי זי ליגט אַ צוויי וויאָרסט פון דעם פלאַץ וואו איך וואוין, קומט מיר אויס דורכצוגעהען הין און צוריק אַרום פינף וויאָרסט, דאָס הייסט, אַרום אַ שעה צייט, מיט אַזאַ שפּאַציר בין איך זעהר צופרידען, איך בין זיך פשוט מחיה, כאָטש אָפט ווער איך פון דעם גאַנג מיד און שלעפעריג. אין דער ביבליאָטעק האָב איך געפונען אַ סך ווייניגער ביכער איבער דעם געגענשטאַנד וואָס אינטערעסירט מיך אַממעהרסטען. לויט דער אַלגעמיינער גרויס פון דער ביבליאָטעק האָבען אַזוינע ביכער געדאַרפט זיין מעהר. דאָך געפין איך פאָרט עפּעס נוצליכעס פאַר זיך און עס איז גוט, וואָס איך קאָן דאָ פערברענגען מיין צייט נישט אומזיסט. איך בעזוך אויך די שטאַטישע ביבליאָטעק. דאָרט קאָן מען דורכקוקען די זשורנאַלען און צייטונגען. זיי קומען אַהער צו אויף דעם עלפטען טאָג און איך קאָן זיך נאָך אַלץ נישט צוגעוואוינען צו אַזוינע שפּעטע „נייעס". אויב איך וועל דאַרפען וואוינען ערגעץ ווייט פון דאַנען, וועט די פּאָסט געהן נאָך לענגער, און דאַן וועט איהר דאַרפען שרייבען נאָך עפּטער, נישט וואַרטענדיג אויף אַן ענטפער, אַנישט וועט אויס קומען צו וואַרטען איבער אַ חודש — און דאָס איז שרעקליך.

עס איז אַ געוואַלדיגער פערדרוס, וואָס איך ווייס גאָרנישט וועגען די איבעריגע פערשיקטע חברים (צווישען די אַנדערע פערשיקטע, וואָס זענען פעראורטיילט געוואָרען צוזאַמען מיט לענינען ביים פּראָצעס איבער דעם פעטערבורגער "פערבאַנד פון קאַמף בעפרייאונג פון דעם אַרבייטער-קלאַס" זענען אַריין מאַנכע נאָהענטע חברים לענינ'ס, ווי ג. מ. קרזשישאַנאָווסקי, י. א. צעדערבוים-מאַרטאָוו, א. א. וואַנעיעוו, און וו. וו. סטאַרקאָוו. די דאָזיגע גרופּע איז קיין קראַסנאָיאַרסק אָנגעקומען דעם 16-טען אַפּריל, 1897), ווי איך האָב געהערט האָט מען שוין דאָ אויפגענומען די עטאַפּען און דאָס מיינט אַז די חברים וועלען אָנקומען דאָ אַהער מיט דער באַהן. אויב אַזוי, איז אומפערשטענדליך פאַרוואָס מען פערהאַלט זיי אין מאָסקווע, צי געלינגט אייך די איבערצוגעבען שפּייז, ביכער און בריף? אויב אָט די פּראַגען וועלען נישט זעהר שטאַרק פערשפּעטיגען, וואָלט איך וואָלט זעהר געוואָלט הערען וועגען דעם.

נעכטען איז מיר נישט געלונגען אַוועקצושיקען דעם בריף. די באַהן פאָהרט פון דאַנען אָפּ קיין רוסלאַנד שפּעט ביינאַכט און דער וואָקזאַל איז זעהר ווייט, מאָרגען וועל איך אפשר קענען אָפּשיקען די ביכער, וואָס זענען געוואָרען געוואָרען פון דער ביבליאָטעק אויף אַ קורצער צייט.

איך קוש דיך זעהר הייס, טייערע מאַמעניו.
דיין או. וו.

היינט און פאָלגענדע טעג!
דער גרויסער און גיניאַלער
CHARLIE CHAPLIN
אַרטיסט, רעזשיסער און קאָמפּאָזיטאָר
פון מייסטערווערק א. נ.
„ליכט פון דער גרויסער שטאָדט"
געזעגענט זיך הערצליך מיט זיינע ליבלינגען מיט זיין לעצטען פילם, וואָס האָט דערגרייכט דעם גרעסטען סוקצעס אין דער גאַנצער וועלט. — אין דער ראָלע פון דער בלינדער בלומען-פערקויפערין
Wirginja Cherrill
טראָגן די גרויסע קאָסטען פון פילם, זענען די פרייזען נאָרמאַל.
אָנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג — 12 אַ זייגער בייטאָג

שייטלען
מיט פּאַריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעאַרבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקווערנאַ 15
לינקע אָפיצינע, 1-שטער שטאָק.

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאַגע פון „נייעם פאָלקסבלאט"

כללים וועגען רעגולאַציע-אָבמאַכען

ביי דער איצטיגער קאַטאַסטראָפאַלער צאָה־לונגס-שוועריגקייט האָנדעלט ממש מיט באַנקראָטען, חגם נישט אין אלע פאַלען פון צאָהלונגס-אָפּשטעל דערגרייכט צו א פאָרמעלען אויפאַרלאָשטש. מייס־טענטייל פערגלייכט מען זיך און מ׳רעגולירט ד״ה דער קרעדיטאָר רעזיגנירט גוטוויליג פון א טייל פון זיינע רעכט.

פערשטייט זיך, אַז אין די פאַלען, ווען דער בעל-חוב בעקומט תיכף אין האַנט אריין די פּראָ־טעסטען אָדער, ווען זיי ווערען דעפּאָנירט ביי א פערטרוילליכען יד שלוש, דאַרפען קיין שום בע־ונדערע פאָרמאַליטעטען נישט אָפּגעהיטען ווערען.

גאַנץ אנדערש איז אָבער דעמאָל, ווען די התחיבות׳ן בלייבען איבער אין רשות פון קרעדי־טאָר. בכדי אַזאַ רעגולאַציע זאָל האָבען אַ געזעצ־ליכע קראַפט, מוז זי דורכגעפיהרט ווערען אין הסכם מיט די פערפליכטענדע פאָרשריפטען.

קודם כל דאַרף פעסטגעשטעלט ווערען, אַז א רעגולאַציע-אָפּמאַך מעג מען שליסען אין יעדען סטאַדיום פון סכסוך: איידער ר׳איז דערגאַנגען צום געריכט, בעת ס׳פיהרט זיך שוין וועגען איהם א געריכטס-פּראָצעס און אפילו אויך דעמאָל, ווען דער זעלבער סכסוך איז שוין פערענדיגט געוואָרען מיט אַן׳ענטגילטיגען געריכטס-אורטייל.

מ׳דאַרף אָבער דערביי אויך געדענקען, אַז אין אלע דריי אויסגערעכענטע פאַלען איז א רעגו־לאַציע-אָפּמאַך נאָר דעמאָלט גילטיג, ווען ר׳איז געשלאָסען געוואָרען שריפטליך.

אויב ס׳האַנדעלט זיך וועגען א רעגולאַציע פון א סכסוך, וואָס איז נאָך נישט דערגאַנגען צום געריכט אָדער וואָס שייך אַן׳ענטגילטיגען געריכטס אורטייל, דאַרף דער אָפּמאַך צוזאַמענגעשטעלט ווערען אָדער ווייניגסטענס בעשטעטיגט ווערען דורך א רעיענט.

ווי באַלד ס׳גייט וועגען א רעגולאַציע פון אַן׳ענין, וועלכער איז שוין א געגענשטאַנד פון א געריכטס-פּראָצעס, קאָנען די צדדים שליסען אַן׳אָפּמאַך לויט איינעם פון די פאָלגענדע אופנים: דורך אַן׳אַזוי-גערופענעם אויסגלייכס - פּראָטאָקאָל פאַר׳ן געריכט גופא, לויט א זאַפּיס, בעשטעטיגט דורך א רעיענט אָדער, ווי ס׳איז טאַקע אמגלייכ־סטען, דורך דערלאַנגען אין געריכט וועגען פאַר־געקומענעם אויסגלייך אין אַן׳ענטשפּרעכענדער מעלדונג.

אַזאַ מעלדונג מוז אָבער דורך די פעראינ־טערעסירטע צדדים פערזענליך איבערגעגעבען ווע־רען אין געריכט. קוים ווערט זי אָבער איבערגע־שיקט דורך דער פּאָסט אָדער דערלאַנגט נישט די־רעקט, מוז זי אומבעדינגט בעשטעטיגט ווערען דורך א רעיענט.

אַלענפאַלס בעפאָר דאָס געריכט נעמט אָן א דעציזיע וועגען אָנערקענען אַזאַ פּראָצעס פאַר געענדיגט, פערהערט עס די צדדים בכדי זיך אי־בערצוציינען, צי זיי זענען טאַקע גוטוויליג מסכים אויפ׳ן אָפּמאַך און אויף די בעדינגונגען, וועלכע דער אָפּמאַך ענטהאַלט.

בכלל דאַרף מען געדענקען, אַז אַ רעגולאַ־ציע-אָפּמאַך איז חל נאָר אויף דעם סכסוך, וועגען וועלכען מ׳האָט זיך פערטראָגען און איז פערפליכ־טענד אויך בלויז נאָר פאַר די פערזאָנען, וועלכע האָבען דעם אָפּמאַך געשלאָסען.

אויב דער רעגולאַציע אָפּמאַך קומט נישט צושטאַנד אָהן אונטערשיד צוליב וועלכע סבה, פאַלען אָב די הנחות, וועלכע די צדדים האָבען זיך געגענזייטיג געמאַכט בעת די געפיהרטע אונ־טערהאַנדלונגען.

אויב איינער פון די צדדים פיהרט נישט אויס די בעדינגונגען פון רעגולאַציע-אָפּמאַך, ווערט דער אָבמאַך צוליב דעם נאָך נישט אויפגעלעזען, נאָר דער אַנדערער צד קען געריכטליך צווינגען די דאָזיגע בעדינגונגען אויסצופיהרען.

אויפגעלעזען ווערען קען א רעגולאַציע-אָפּמאַך בלויז אין פאַל פון א טעות בנוגע דעם פערזאָן אָדער אָביעקט פון סכסוך, אין פאַל פון א שווינדעל אָדער געוואַלט און אויך אין פאַל ווען ס׳ווייזט זיך אַרויס, אַז דער סכסוך, צוליב וועלכען דער רעגולאַציע אָפּמאַך איז געשלאָסען געוואָרען, באַזירט זיך אויף א נישט גילטיגען אָדער געפעל־שטען דאָקומענט.

צום סוף מוז נאָך בעמערקט ווערען, אַז א פּראָצעס, וועלכער איז פערענדיגט געוואָרען אויפ׳ן סמך פון אַזאַ רעגולאַציע-אָבמאַך קען שוין קיינ־מאָל נישט בענייט ווערען.

י. אינפעלד

וועגען א געעפענטען ארבייטס-אונטערנעמונג

מוז מען מעלדען דעם ארבייטס-אינספעקטאָר

יעדען איינעם, וואָס גהעט זיך עפענען אַ זעלבסטשטענדיגע האַנדווערקער אָדער אינדוסטרי־אַנשטאַלט, איז אויסגעצייכענט בעקאַנט, אַז אויף אַזאַ אונטערנעהמונג מוז מען האָבען אַן׳ערלויבע־ניש פון דער אינדוסטרי־מאַכט.

נישט אַלע ווייסען אָבער, אַז וועגען יעדער ביי־געעפענטע אונטערנעהמונג דאַרף אויך אָמ־שפּעטסטען אין משך פון אַ חודש געמאָלדען ווער׳ען דעם בעטרעפענדען ארבייטס - אינספּעקטאָראַט, צי די זעלבע אונטערנעהמונג וועט אָנגעפיהרט ווערען דורכ׳ן בעל־הבית גופא, אָדער דורך אַן׳אַנדער׳ען פערטרויערליכען פּערזאָן.

אין לעצטען פאַל איז דער בעל־הבית מחויב אָנצוגעבען דעם נאָמען פון פּערזאָן, וועמען ס׳איז אָנפעטרויט געוואָרען די לייטונג מיט דער אונ־טערנעהמונג און פון זיין עווענטועלען פערטרע־טער. צו דער דאָזיגער מעלדונג דאַרף מען ביילייגען שריפטליכע הסכמים פון די דערמאָהנטע פּערזאָ־נען אָנצונעהמען די אָנפעטרויטע לייטענדע־אַמטען.

דעסטגלייכען מוז מען אויך געדענקען, אַז וועגען יעדער פערזאָנאַלע ענדערונג אויף די אַנ־געוויזענע אַמטען, דאַרף אין משך פון נאָהענסטע 3 טעג מיטגעטיילט ווער׳ען דעם אַרבייטס־אינספּעק־טאָראַט.

די אויסגערעכענטע בעשטימונגען פערפליכטען אַלע זעלבסטשטענדיגע אַרבייטס - אונטערנעהמונ־גען, אונאָפּהענגיג פון דער צאָהל בעשעפטיגטע אַרבייטער. פאַר זיך נישט צופאַסען צו די דאָזיגע פאַרשריפטען דראָהט אַ געלד־שטראָף אין דער הויך ביז 500 זל. עווענטועל אַרעסט אויף אַ טערמין ביז 2 וואָכען, ביי אַ ווידערהאָלונג ווערט די שטראָף פערדאָפּעלט.

ד.

וויכטיגע ארבייטס-שוץ געזעצען

אַנטלאַסונגס-בעשייניגונגען

אויב אַן׳אַרבייטער פערלאָזט זיין אַרבייטס־פּלאַץ, אַליין אייגס, צו גוטווילליג אָדער ווערענדיג געקינדיגט, אומאָפּהענגיג צוליב וואָס פאַר אַ סיבה, קוים פּעולאַנגט ער אַן׳אַזוי גערופענע אַנטלאַסונגס־בעשייניגונג, איז דער אונטערנעהמער פערפליכטעט זי איהר ארויסצוגעבען.

אין אַזאַ ציינגניש קאָן בלויז אָנגעוויזען ווע־רען, וועלכע פונקציעס דער אַרבייטער האָט אויס־געפיהרט און ווי לאַנג ער איז געווען בעשעפטיגט אין דער זעלבער אונטערנעהמונג. קיין שום אַנדע־רע בעמערקונגען בנוגע דער אויפפיהרונג פון בעטרעפענדען אַרבייטער טאָרען נישט אין דער איהם אַרויסגעגעבענע בעשטעטיגונג געמאַכט ווערען.

אין נעגענפאַל דראָהט דעם פערשולדיגטען אונטערנעהמער אַ געלט־שטראָף אין דער הויך ביז 500 זל. עווענטועל אַרעסט אויף אַ טערמין ביז 2 וואָכען.

סעקוועסטער אויף לוינען פון ארבייטער

מ׳קאָן לייגען אַ זאַיענטשע אויפ׳ן סמך פון א געריכטס-אורטייל פאַר א שולדיגען חוב אויף די שכירות פון אַן׳אַרבייטער.

דער סעקוועסטער ווערט אָבער דורכגעפיהרט אויף אַזאַ אופן, אַז ביי יעדער אויסצאָהלונג ווערט אראָפּגעצויגען אויפ׳ן חשבון פון אויפגעמאָהנטען חוב אַ פינפטעל פון די בעטרעפענדע שכירות.

אויב ס׳האַנדעלט זיך וועגען א חוב פאַר אלימענטען, קאָן סעקוועסטרירט ווערען צוויי פינפטעל פון ארבייטסלוין.

אלענפאַלס דריי פינפטעל פון ארבייטערס פערדינסט בלייבען תמיד אומבעריהרלעך.

פריוויליגיע פון א חוב פאַר ארבייטסלוין

אין פאַל, ווען אַן׳ארבייטער לאָזט אויסשטע־לען אויף א ליציטאציע דאָס פערמעגען פון אונ־טערנעהמער אויפ׳ן חשבון פון א צוגעמשפּטען חוב פאַר ארבייטסלוין און שפּעטער אָדער גלייכצייטיג ווענדען אויך אָן אַן׳עקזעקוציע צום זעלבען פער־מעגען אַנדערע קרעדיטאָרען, ווערט די איינגע־פלאָסענע פון דער ליציטאַציע סומע אַזוי איינגע־טיילט, אַז קודם כל ווערט בעפרידיגט דער חוב פאַר ארבייטסלוין לגבי אלע אנדערע חובות, פאַר וועלכע דאָס געזעץ אנערקענט נישט אזא פריווי־לעגיע.

רעכט צו שליסען ארבייטס-אָפּמאַכען

פערהאַן א קאַטעגאָריע פערזאָנען, וועלכע זענען בעגרעניצט אין זייער טאַטפעהיגקייט צו שליסען רעכטליכע אַקטען.

וויבאַלד אָבער די זעלבע פערזאָנען בעקומען בעשעפטיגונג אויפ׳ן סמך פון אַן׳ארבייטס-אָפּמאַך, ווערען זיי דורכדעם רעכטספעהיג לגבי אלע ענינים וועלכע זענען א דירעקטער פועל יוצא פון דער מאָהנטען אָפּמאַך.

אינ.

הערשעלע׳ז דעם סטאַלע חתונה-גייער

האָט געטראָפען א ביין פּאַטשאָפּעניש

ער בעקומט אומשולדיג אונטערגעהאַקט די זייטען און ווערט נאָך פער׳משפט אויף צווי וואָכען אומבעדינגטען ארעסט

שוין קרוב 3 יאָהר זייט הערשעלע ט., (טע־לער־לעקער)) האָט בעהערט אונזער קוימענשטאָט מיט זיין אָנקומען.

געקומען אַהער איז ער פון אַ קליין שטעטעלע נעבען פלאָצק, אייגענטליך מיט׳ן איינציגען צוועק דאָ זיך אַוועקצושטעלען ביי זיין פריזיער - פאַך אַרבייטען.

לעבען מיר דאָך איבער אַ צייט פון אַן׳אַלגע־מיינעם שרעקליכען קריזיס, וואו טוידענדער גרע־סערע קנאַקערס דרעהען זיך אַרום פוסט און פאַס, איז טאַקע נישט קיין וואונדער, וואָס אויך הער־שעלע טעלער־לעקער האָט זיך נישט געקענט אויס־זוכען אַ תיקון ביי זיין קראַץ־מלאכה.

איז דאָך אָבער הערשעלע טעלער־לעקער אַ פרעמדער און פרעמדע האָבען שוין אומעטום און אַלעמאָל אַזאַ טבע צו פאַלען אויף די געניאַלסטע געדאַנקען, צו זיין די פּיאָנערען, די אויפטוער פון די גרעסטע אונטערנעהמונגען, לאָזט ער זיך אַוועק אונטער׳ן אקאמפאַנימענט פון אַ הונגער־רומבאַ אין טיפע טראַכטענישען און טראַכט אַזוי לאַנג, ביז ער דערטראַכט זיך טאַקע צו אַ גאָר שפּאָגעל נייע פרנסה.

הערשעלע טעלער־לעקער ווערט אַ חתונה-גייער.

אַזוי ווי גאָט גיט דעם שפּעטען אָוענד, גלאַנצט הערשעלע טעלער־לעקער אָפּ מיט אַבי־סעלע שוה־וואַקס די אויסגעדרעהטע טרעטערס, צוראַגט זיך אויס דאָס פּאַטאַגעניטשנע פּנים׳׳על ביים כיור פון ווילקער בית־המדרש, ציהט אויף זיך אַרויף דעם אויסגעשטעפּטען און אַרומגעפּוצ־טען לאַנגען דייטשען ראָק, וועלכען ר׳האָט זיך ערשט איינגעהאַנדעלט פאַר אַנדערטהאַלבען גיל־דען אויפ׳׳ן שאַכער־מאַרק, און פערזעצענדיג דאָס ווייסע שניפּסעל אונטער׳ן ווייסען שטייפענעם גומי־נעם פראָנט־קראַגען, לאָזט ער זיך איבער די חתונה האַלען.

יונגעלייט האָבען דען חיינט בעסער׳ע געשעפ־טען, קומען טאַקע פאָר אין שטעטעל כמעט יעדען טאָג חתונות.

הערשעלע טעלער־לעקער קאָן זיך שוין מיט די אַלע חתונה־לאַפּטוטען, מיט די סאָ־ווערס איז ער בלאָטירט און דעריבער, ווען ער קומט אויף אַ חתונה, זעצט ער זיך, מעשה מחותן, תמיד אַוועק אויבענאָן און אויף זיינס אַ ווינק, שטעקען די קעלנער איהם אונטער די דיקסטע שטיקער לעקעך, די פעטסטע געגזענע פולקעס, די אָנגעפילסטע קאַר־פען־קעפ, די בעסטע פאָרציעס גוטע זאַכען אַזוי, אַז אַפילו פון קאַרגסטען חתונה־מאָל פעראיבריגט ער נאָך אַ געשמאַק אָנבייסען, אַ בע׳טעמ׳ט מיטאָג און עס בלייבט איהם נאָך איבער אויף אַ זאַטען פעספּער.

אַ חוץ דעם בהענגט ער זיך דאָך אויך איין אַ פאָר גראָשען באַכט־לעגער.

פון צייט צו צייט שטעלט ער אויך אויף אַ טעלער פאַר אַ „בכבוד׳ע פאַמיליע״, אָדער פאָר אַן׳אַנדער׳ען נויטיגען צוועק און די גאַסט וואַר־פען אַריין אַ פאָר גראָשען.

קורץ, הערשעלע טעלער־לעקער לעבט און לאַבט. אַנומעלט קומט פאָר אין אַ היגען זאָל אַ חתונה, הערשעלע קומט אַריין און זעצט זיך אַוועק ביים לאַנגען גאַסט־טיש.

לאַנגווייליגט זיך איהם אַביסעל, פּרובט ער צו כאַפּען אַ שמועס מיט אַ נעבען זיצענדע פריילין, הערשעלע גיט אַ פרעג די מחותנת׳טע: פריי־לין, פון וועמענס צד זענען די?

די פאַרשווינטע, אַן׳ערשטקלאַסיגע געשטופּעל־טע און שיקעלדיגע מיאוס׳קייט, אויף וועלכער קיין לעבעדיגער כלב האָט זיך נישט אומגעקוקט איז אַ פנים געוועזן איבערגליקליך, אַז זי וועט האָבען אַ געלעגענהייט צו לאָזען אין גאַנג איהר פּיסקעל און דערביי נאָך כאַפּען אַ פלירט מיט אַ קאַוואַליר, האָט געענטפערט: וואָס הייסט? איך בין די געטרייעסטע קאַלעזשאַנקע פון דער כלה.

און זי, פשפּראַשאַם, יונגערמאַן, ווער זע־נען? איך, האָט הערשעלע געענטפערט, איך בין דעם חתנ׳ס איבערגעגעבענסטער קאַלעגע.

אויב אַזוי, יונגערמאַן, ווייסען זי דאָך מסתמא אַמבעסטען, אַז איהנס קאַלעגע פעהלט אַ קלעפּקע אין אויבערשטען רעגולאַטאָר און, אַז ער איז אַנ־אָפּטער גאַסט אין קאָכאַנובקע.

הערשעלע האָט פאַרזיכטיג געענטפערט: ניין, פריילין, אַזוי שלעכט איז עס נאָך נישט מיט׳ן חתן, ער איז נאָר אַביסעלע נערוועזיש.

וואָס — ציטערט זי זיך אָן. ווי אַ בענזין־פעסעל — אַביסעלע נערוועזיש. ניין, נישט אַ־בעסעלע נערוועזיש, נאָר איינגאַנצען משוגע, ווייל ווען ער וואָלט געווען מיושב, וואָלט ער מיט אַזאַ מאַזשגע נישט חתונה געהאַט.

איך מיין פריילין, וויל הערשעלע אָפּוועגד׳ען איהר מיינונג וועגען דער כלה, אַז די כלה [illegible] גאָר נישט אַזאַ.... יונגע, ווי זי זעהט אויס, שפּרינגט יז אַריין אין מיטען — די איז שוין באַלד דריטהאַל־בען מאָל נאַשטשע.

בו, איז וואָס, דערפאַר איז זי אָבער — פּרובט הערשעלע ווייטער צו נעהמען די כלה אונטער זיין שוץ, אַ.... שלאַק, אַ שלאַק און אַ כראַסט שטיק פלייש, פאַהט די געטרייע.... קאַלעזשאַנקע איהם אַריין אין מיטען.

איך קאָן זי — וויל הערשעלע ווייטער עפּעס זאָגען — נישט זי אַליין יונגערמאַן קאָנען זי, נאָר אַלע קאָנען זי פאַר אַ געמיין־שטיק אויסוואורף, און אַרומלויף, רייסט איהם ווייטער איבער די זעל־בע געטרייע קאַלעזשאַנקע.

וואָס מיינען זי יונגערמאַנטשיק — לאָזט זי ווייטער דעם מאַטער אין גאַנג אויף דער גאַנצער פּאַרע, — אַז די וועלט שלאָפט, אַז קיינער ווייסט נישט, אַז די כשר׳ע כלה האָט זיך שוין געליאַב־טשעט מיט פּאָנישע דיאַדקעס, אַרומגעשלעפּט זיך מיט יעקישע אונטער־אָפיצירען און דאָס ממזר׳ל פון פוילישען אַקטיאָרטשיק מיינען זי לעבט נישט...

טראַך — פאַלט פלוצלונג אַראָפּ פון אַ בענ־קעל אַן׳אַלטע מחותנת׳טע, וואַסער!... — שרייט מען פון אַלע זייטען. ס׳וועט אַ געלויף, אַ געשריי קוים מען דערמינטערט די זקנה.

ס׳ווייזט זיך אַרויס, אַז דאָס איז דעם חתנ׳ס באָבע, צוהערענדיג זיך צום שמועס פון בעסט־פאַל וועגען דער כלה, איז זי אַוועקגעפאַלען אין חלשות.

די אַלטיטשקע האָט באַלד דערצעהלט די גאַנ־צע מעשה, צום שלימזל, האָט זי זיך פערהערט און די גאַנצע מאַטלערײַ אַרויסגעוואָרפען אויף הער־שעלען.

מ׳האָט דעם בחור נעבען אַזוי מאַסאַזשירט די ביינער, אַז ר׳וועט עס האָבען צו געדענקען אויף יאָהרען־אַוועק.

אַ חוץ דעם, האָט דאָס יונגע בעל־הבית׳על איהם נאָך צוגעצויגען צו געריכטליכער פאַראַנט־וואָרטליכקייט פאַר בעשמוצען זיין ווייבעל.

די געשטופּעלטע מצה, די „געטרייעסטע קאַלע־זשאַנקע״ פון יונגען ווייבעל — איז אַרויסגעטרעטען אַלס עדות געגען הערשלען און ס׳האָבען נישט געהאָלפען קיין שום טענות, הערשעלע טעלער־לע־קער איז פערמשפט געוואָרען אויף 2 וואָכען אונ־בעדינגטען אַרעסט.

[illegible]

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג
יח
26
שבט תרצ"ב

יאנואר

זון-אויפגאנג 7.33
זון-אונטערגאנג 4.03

פון האנדעלס-גערייכט

"ווייך- און דעליקאטעסן-פירמע "בערמאנ'ס יורשים און שותף" בעט א נאדזור

נעכטען האט די פירמע „בערמאנ׳ס יורשים און שותף" ווייך- און דעליקאטעסן-געשעפט (פיעטריקאווער 53) זיך געווענדעט צום האנדעלס-גערייכט מיט א ביטע וועגען א „נאדזור". די פירמע עקזיסטירט אין לאדז 47 יאהר. מיט 12 יאהר צוריק איז געשטארבען דער אייגענטימער מאקס בערמאן, פון דאן אן פיהרען דאס געשעפט די יורשים.

דער בילאנס אויפ׳ן 23 יאנואר 1932 שליסט זיך מיט דער סומע פון 250,365.90 זל. די אקטיוון שטייגען איבער די פאסיווען מיט אנ׳ערך 60 000 זל. די סחורה אויפ׳ן לאגער ווערט געשאצט אויף א סומע פון 208.800 זל.

* * *

אין צוזאמענהאנג מיט דעם אופאדלאשטש פון דער פירמע „איילענבערג און בודע" לעדער-האנדעל (נאוואמייעסקא 3) האט דער בעפולמעכטיגטער פון 18 קרעדיטארען און פון בודע׳ן ארייגעטראגען א ביטע צו פערטיילען די אופאדלאשטש-מאסע דורך פערעפענטליכען צוויי אופאדלאשטשען, מחמת די שותפ׳טע פון דער נעפאלענער פירמע פרוי ריינגעווירץ, פיהרט שוין פון יאנואר ד. י. אן נישט קיין שותפות מיט בודע׳ן, אז זי פיהרט זעלבסטשטענדיג אליין אנ׳אנדער געשעפט

דאס גערייכט האט די ביטע נישט גענומען אין אכט.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון דער פירמע יצחק אייבעשיץ האט דאס גערייכט נאמינירט אויפ׳ן ארט פון דעם ביז-איצטיגען גערייכטס-קאמיסאר מיכאל קאן, דעם האנדעלס-ריכטער פאוועל זייפעלט.

צי דארף א קאמי-וואיאזשאר האבען א פאטענט?

(2) בשעתו האט דער 12-טער פינאנץ-אמט צוגעשיקט א נאקאז דעם לאדזער וואיאזשאר, סטעפאן יורגאווסקי, אז ער זאל בעצאהלען אינדוסטריע שטייער.

יורגאווסקי האט זיך דאן געווענדעט צו דער פינאנץ-קאמער מיט א רעקורס, אין וועלכען ער דערקלערט, אז ער פיהרט נישט קיין שום אינדוסטריע-אונטערנעהמונג, נאר ער פערקויפט בלויז סחורות, וואס ווערען איהם אנפערטרויעט פון א באלעבאס פון אנ׳אינדוסטריע-אונטערנעהמונג.

די לאדזער פינאנץ-קאמער האט זיך דאן געווענדעט וועגען דעם ענין מיט אנ׳אנפראגע צום פינאנץ-מיניסטעריום, און די טענה איז פון דארט אנגעקומען אנ׳אויפקלערונג וועגן א קאמי-וואיאזשאר מוז אויסקויפען א בעזונדערען פאטענט, און שטעלט דערביי פעסט, אז אלס תנאי פאר בעשטייערונג דינט נישט נאר די זעלבסטשטענדיגקייט פון א קאמי-וואיאזשאר.

א זעלבסטשטענדיגקייט-פאקטאר פאדערט דאס געזעץ וועגען אינדוסטריע-שטייער בלויז פון פרייע פראפעסיעס, אבער אנ׳אינדוסטריע-בעשעפטיגונג, אלס געגענשטאנד פאר בעשטייערונג, דארף זיין א פערזענליכע, אבער נישט דווקא א זעלבסטשטענדיגע

אגט איז דער תפיסה אויף מיל-שא

איז דער אנוועזענהייט פון 3 רבנים, א סופר און עדות

אין לאדז איז נעכטען פארגעקומען אנ׳ארייגינעלער גט, מחמת דער גט איז פארגעקומען אין דער טורמע אויף דער מילשא.

דער ארעסטאנט יונה א—ג פון זשורעק, האט מיט א האלב יאהר צוריק חתונה געהאט מיט זיין פרוי מרים רחל פון לאדז.

4 וואכען נאך דער חתונה, האט יונה בעקומען חשק צו א צווייטען נדן, היות ווי דער שווער האט געענטפערט לא מיט א ספארעק, האט יונה זיך מטריח געווען און אליין געפרובט „נעהמען". נאר אזוי ווי ס׳איז איהם נישט געלונגען, האט יונה געפרובט מזל אנדערשוואו. דא איז אבער יונה ארייגעפאלען, און מ׳האט איהם פער׳משפט אויף פינף חדשים תפיסה.

דאס יונגע ווייבעל, האט א פנים נישט געוואלט האבען א מאן בלויז צום „זיצען", האט זי זיך בעמיהט וועגען א גט.

נעכטען איז טאקע אין דער תפיסה אויף דער מילשא פארגעקומען דער גט. אין דער תפיסה זענען געקומען די רבנים: ראזענבערג, פלישהאקער, קנאפ, א סופר מיט צוויי עדות. דער תפיסה-נאטשעלניק, האט די רבנים, דעם סופר און די עדות און דאס פאר-פאלק אפגעגעבען א בעזונדער צימער, וואו דער ארעסטאנט אין די תפיסה-מלבושים האט אפגעג׳גט זיין ווייבעל מרים רחל.

—=000=—

וואסער אנשטאט בראנפען

א נייע גנב׳ישע קאמבינאציע

(2) עהערנעכטען איז אין בראנפען-געשעפט פון וולאדיסלאוו מיכאלסקי (פעטריקאוו, סלאוואצקא 62) געקומען א יונגערמאן און געקויפט עטליכע ליטער שנאפס.

אז עס האט געהאלטען ביים בעצאהלען, האט דער יונגערמאן ערקלערט, אז ער האט מיט זיך צו קנאפ געלד, און געבעטען מ׳זאל איהם צובארגען.

אזוי ווי אבער מיכאלסקי האט נישט געוואלט בארגען, האט דער יונגערמאן צוריק ארויסגענומען די פלעשלעך פון דער וואליזקע, אין וועלכע ער האט זיי געהאט ארייגעלייגט, און ארויפשטעלענדיג זיי צוריק אויפ׳ן טיש — איז ער שנעל אוועק...

מיכאלסקי האט זיך באלד געכאפט, אז דאס זענען אנדערע פלעשלעך, און אז זיי זענען אנגעפילט מיט פשוט ברונעם וואסער.

ער האט זיך דאן, צוזאמען מיט א פאליציאנט געלאזט נאכלויפען נאכ׳ן יונגענמאן, און אז מען האט איהם ארעסטירט, האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער הייסט סטעפאן קאפערסקי, און אז געמאכט האט ער די „קונץ" דערפאר, ווייל ער האט גערעכענט איבערמארגען חתונה צו האבען, און ער האט נישט געהאט, מיט וואס מכבד צו זיין די מחותנים...

זעלבסטמארד פון א פערלאזטער דינסטמיידעל

(2) די סטריקאווער איינוואוינערין, פראנטשישקא מילעווסקא, א דינסטמיידעל. וועלכע איז געוועזן א לענגערע צייט אנגעשטעלט ביי א געוויסען ס. אויף גדאנסקא 35 האט נעכטען בעקומען א בריף פון איהר חתן, אז ער לאזט אפ דעם שידוך, און האט חתונה מיט אנ׳אנדערער.

זי איז דאן אוועק אויף זגערזשער גאס און אויסגעטרונקען א גרויסע דאזע יאדינע.

פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אויטאבוס איבערגעפאהרען א יודיש יונגעלע

(2) נעבעו פעטריקאווער 112 איז ארונטערגעפאלען אונטער אנ׳אויטאבוס דער 13-יעהריגער הערשעלע בלומענפעלד (קילינסקיעגא 77).

פאגאטאוויע האט דעם צושעדיגטען יונגעלע אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פאליציי פערנעהמט זיך מיט׳ן שאפער.

גייט א שיכור ביינאכט

און דער קאפ ווערט איהם צושפאלטן

(2) דער ארבייטסלאזער אנטאני שימטשאק (פון קרוטקא 11, באלוט) האט זיך נעכטען גוט אנגעשיכורט און זיך געלאזט גיין אהיים.

אויף ניי-זארזשעווסקא 6 האט ער אבער אזא פאל געטון אויף דער ערד, אז ער האט זיך צושפאלטן דעם קאפ, און פאליציי האט איהם געפונען ליגען א האלב טויטען.

פאגאטאוויע האט איהם באנדאזשירט אין קאמיסאריאט, און איבערגעלאזט איהם דארט אויף אויסצוניכטערן זיך.

די יערליכע אלג. פערזאמלונג פון דער יוד. געז. פאר לאנדקענטשאפט

די טעג איז פארגעקומען אין אייגענעם לאקאל די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער יודישער געזעלשאפט פאר לאנדקענטשאפט ביי אונז אין שטאט, וועלכע האט לעצטענס אין שייכות מיט׳ן בעגייען דעם אייגענעם לאקאל אנגעהויבען צו פיהרען א אינטענסיווע קולטורעלע ארבייט.

פרעזעס ד"ר פרידמאן עפענט די פערזאמלונג. ד"ר ע. גוטמאן ווערט אויסגעוועהלט אלס פארזיצער פון דער פערזאמלונג. ה׳ שאליט לייענט דעם פראטאקאל פון דער פאראיאהריגער יעהרליכער פערזאמלונג. דעם אלגעמיינעם טעטיגקייטס-בעריכט פון יאהר האט אפגעגעבען ד"ר פרידמאן, נאכדעם האט זיך אנטוויקעלט א אלזייטיגע שארפע דיסקוסיע איבער׳ן בעריכט. אין דער דיסקוסיע זענען ארויסגעטרעטען די ה"ה: יאקובאוויטש, אלטמאן, ליבערמאן, שאליט, רינגארט, רות זעלוויאנסקי. וואלד. ווייל, זיידע און ד"ר פרידמאן. עס איז כדאי צו געבען א איבערבליק פון דער טעטיגקייט. די פערמאגט קנאפע 500 מיטגלידער. די פערוואלטונג האט אפגעהאלטען 26 זיצונגען. ס׳איז צוגעקומען 288 מיטגלידער. דערפון 61 פראצענט מענער און 39 פראצ. פרויען. אויספלוגען זענען פארגעקומען 50, מיט דער בעטייליגונג פון 1500 אנטיילנעמער. די אויספלוגען זענען געמאכט געווארען אין ווייטערע און נאהנטע שטעט. ביי דער געזעלשאפט פונקציאנירען א גאנצע רייהע סעקציעס אין א ביבליאטעק וועלכע פערמאגט וויסענשאפטליכע און לאנדקענטנישע ווערק אין דער צאל פון 113 דערונטער 100 פוילישע, 3 יודישע 2 העברעאישע און 6 אין אנדערע שפראכען. פארלעזונגען זענען פארגעקומען 14, דערונטער 5 יודישע, ביז 1000 בעזוכער. עס עקזיסטירט נאך אנ׳אינסטרוקטארען-קורס.

עס האבען קאנצערטירט די „ווילנער טרופע" און מישא פאזנאנסקי.

צום סוף איז אויסגעוועהלט געווארען פאלגענדע מיטגלידער אין דער פערוואלטונג: ד"ר פרידמאן, דר. ש. גיטמאן, זיידע, וועלנער, בראכער, אליאווא, זעלוויאנסקי. ולאדאווסקא, און איגנאש. ליפשיץ. אין רעווידיר-קאמיסיע: גאלדוואג, נאמיאט און ליכטענבערג. אין חברים-גערייכט: ד"ר בראדער, שאליט און אניספעלד.

צום דריטען לאנדעס-צוזאמענפאהר זענען אויסגעוועהלט געווארען פאלגענדע דעלעגאטען:

ד"ר פרידמאן, ד"ר גוטמאן, זיידע, זעלוויאנסקי, גלאגאווסקי, וועלנער, אליאווא. בראנכער. איגנאש. ליפשיץ, זילבערשטיין און גליקסמאן.

מיניסטעריאלע קאנטראל-קאמיסיע איז ארבייטסלאזען פאנד

(א) נעכטען איז געקומען קיין לאדז א ספעציעלע קאמיסיע פון ארבייטס-מיניסטעריום, כדי גענוי צו קאנטראלירען די ווירטשאפט פון דער קרייז-פערוואלטונג ביים ארבייטסלאזען-פאנד.

די קאנטראלע ווערט געמאכט אין שייכות מיט די מיסברויכען, וואס עס איז בשעתו בעגאנגען אויף זיין אמט דער געוועזענער סאטורנין גאודאלסקי (פון נאוואקא 30).

מ׳זוכט נייע אפזאץ-מערק

(2) מחמת דעם, וואס דער עקספארט פון לאדזער סחורות האט זיך בעדייטענד פערקלענערט און ס׳איז כמעט ווי אינגאנצען אפגעפאלען אזא אפזאץ-מארק, ווי ענגלאנד, זוכען די לאדזער עקספארטערען נייע מערק פאר זייערע סחורות.

אזוי זענען עהערנעכטען ארויסגעפאהרען פארשטעהער פון לאדזער עקספארטערען קיין האלאנד און פראנקרייך, וואו זיי וועלען פארשען די אימפארט מעגליכקייטען אין די דאזיגע לענדער.

ס׳זאל ביליגער ווערען א „קורס" מיט די אויטאבוסען

(ב) היינט וועט אין דער שטאטישער סטאראסטווע פארקומען א קאנפערענץ מכוח׳ן פערקלענערען דעם פרייז פאר׳ן פאהרען מיט די אויטאבוסען.

לעת עתה קאסט א „קורס" 40 גראשען.

דאקטוירים-פעראיין אהן א פערוואלטונג

(2) נעכטען איז פארגעקומען אנ׳אלגעמיינע פערזאמלונג פון די היגע דאקטוירים.

די פערזאמלונג האט געטראגען א שטורמישן כאראקטער און זיך פערצויגען ביז שפעט אין דער נאכט.

בעהאנדעלט זענען געווארען דער-עיקר די פראגע פון דער בעציהונג צו דער קראנקען-קאסע.

נאכ׳ן וועהלען א נייע פערוואלטונג האבען די קאסע-דאקטוירים ארייגעטראגען א פארשלאג, אז די פערוואלטונג זאל יעדעס מאל, ווען זי וועט דארפען אונטערשרייבען א נייעם אפמאך מיט דער קאסע, צוזאמענרופען אנ׳אלגעמיינע פערזאמלונג.

די ניי-געוועהלטע פערוואלטונג האט דעם דאזיגען פארשלאג אנגענומען, אלס א בעוויז פון אומצוטרוי, און זי האט רעזיגנירט פון איהרע מאנדאטען.

די פערזאמלונג איז מחמת דעם איבערגעריסען געווארען, און איהר המשך וועט פארקומען ערשט אין דער קומענדיגער וואך.

דערווייל איז דער פעראיין אהן א פערוואלטונג.

א בשורה טובה
פאר די ליבהאבער פון שעהנער נגינה!

מארגען, מיטוואך, 9 אוו. קומט פאר אין זאל פילהארמאניע
אייניאייציגער גרויסער קאנצערט
פון וועלט-בעריהמטען קעניג פון די חזנים, גלענצענדער זינגער און אונפערגלייכליכער צויבערער פון עמוד
גרשון סיראטא
מיט דער בעטייליגונג פון דער בעקאנטער לירישער זינגערין
פרל. העלענא סיראטא.
וועלכע וועלען אויספיהרען די שענסטע פערל פון די יודישע פאלקס-לידער, חזנישע נגינות און אפערן-אריעס.
אין פראגראם צוו. אנד.: כי הוא לבדו, אבינו מלכנו, שמע ישראל. אב הרחמים, בת ציון, רצה, אתה יצרת רבונו של עולם (ספירה), אלהי נשמה, שלאף מיין קינד, קדיש, דאס פאכטוכעל, אלי אלי, שיר השירים און פיל אנדערע.
ביים פארטעפיאן: ה׳ נפתלי סיראטא.
בילעטען פון 1—3 זל. קען מען שוין בעקומען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע

רעגיסטראַציע פון פערקעהרס-מיטלען

(מ) דער אינדוסטריע-אמט ביים מאגיסטראַט איז צוגעטרעטען צו רעגיסטרירען אלע פערקעהרס-מיטלען און ארויסצוגעבען נומערען.

דער וואָס קומט נאָך א נומער אין מאגיסטראט דארף מיטברענגען א בעשטעטיגונג, אז זיין אונטערנעהמונג איז געמעלדעט געוואָרען אין אינדוסטריע-אמט.

אלע מענער איבער 21 יאָהר אלט וואָס קומען נאָך די נומערען דארפען מיטברענגען זייערע מיליטער-ביכלעך.

קאָנפערענץ פון 3 פריזיער-פעראיינען

נעכטען איז פאָרגעקומען א קאָנפערענץ פון 3 פריזיער-ארבייטער-פעראיינען: גדאנסקא 40, שענקעוויטש 34, און אָגראָדאָווא 9 וועגען אונטערנעהמען א געמיינזאמע אקציע ארויסצובעסערען די לאגע פון די אַרבייטער אין פריזיער-פאך.

— אַ פייער זוכט עס!..
אז א ווייב קאן דאך משוגע מאַכען!

(2) מיעטשיסלאָוו טשענשיאַק האָט זיך צוקריגט מיט זיין ווייב, און פאַר גרויס אויפרעגונג האָט ער בעגאָסען א פאָר טרוקענע צווייגלעך מיט נאפט, און אונטערגעצונדען זיין קעמערל (אויף נאָווע-קאָנטנע 1).

עס האָט זיך פערנומען אויף א גאָר גרויסע שרפה, און נאָר א דאַנק דער באַלדיגער רעטונגס-אקציע פון די שכנים איז געלונגען אויסצומיידען א גרויס אומגליק.

פאָליציי האָט דערוויייל פערהאלטען דעם נערוועזען יונגען באַלאַבעסל.

טויט-שיכּור

(2) דער 28-יעהריגער אַרבייטער מוריצי שראַמעק (פון סטוטנע 8) האָט זיך נעכטען אזוי אָנגעשיכּורט, אז פאָגאָטאָוויע האָט איהם א האלב-טויטען אָפּגעפיהרט אין שפיטאַל.

גנבות

(2) ביי הערש ליבערמאנען פון געשעפט פעטריקאָווער 6) האָבען נעכטען 2 יונגעלייט אויסגע'גנב'עט עטליכע פלושענע קאָפּעס פאר 1000 זלאָטעס.

ביי באָלעסלאָוו ביבער'ן (בראַיערא 22) האָט מען צוגע'גנב'עט מלבושים פאר 700 זל.

פאָליציי, ווי געוועהנליך, זוכט די גנבים.

א שכל'דיגע זאך פון פּעטרי-קאָווער שטאָט-ראט

(2) די שטאָטישע זעלבסטפערוואַלטונג פון פּעטריקאָוו האָט, רעכענענדיג זיך מיט דער שווערער מאטעריעלער לאַגע פון דער בעפעלקערונג, בעשלאָסען נישט אויסצונוצען דאס רעכט פון אויפמאָהנען די קאָמונאַלע הוספה צום מלוכה'שען שטייער פון עלעקטרישער קראַפט.

דער שטאָט-ראט האָט דעם פאָרשלאָג אָנגענומען אויף דער נעכטיגער זיצונג.

זיך אנגעהויבען דער שטרייק
פון די טריקאָטאַזש-און קאָטאָן-אַרבייטער

(2) נעכטען האָבען געוואָרפען די ארבייט אין די פאבריקען אַנ'ערך 75 פּראָצענט פון די לאָדזער טריקאָטאַזש-און-קאָטאָן-ארבייטער.

מען דארף זיך ריכטען, אז היינט וועלען שוין אויך די איבריגע 25 פּראָצענט אָפּשטעלען די ארבייט.

ארעסטירט געפעהרליכע גנבים-איינברעכער

(2) פּאָליציי האָט נעכטען ביינאַכט ארעסטירט די געפעהרליכע גנבים-איינברעכער. דעם אָנפיהרער פון א גנבים-באַנדע קאַראָל עבערהארדט (פון וואָנזקע 11) און זיין „הויפּט-אַדיוטאַנט", יאַזעף שולץ.

ערשט מיט עטליכע וואָכען צוריק האָבען זיי מיט רעוואָלווער-קוילען פערוואונדעט דעם פּאָליציאַנט יאַן קאטשאראָווסקי וועלכער האָט זיי נאָכגעיאָגט.

עבערהארמען האָט מען ציזאַמען מיט זיין טאכטער ארעסטירט אויף לימאַנאָווסקיעגאָ 66 ביי א געוויסער פרוי שרייבער, און דעם צווייטען, ד. ה. שולצ'ן האָט מען ארעסטירט אין דער וואוינונג פון א געוויסע מריצע אויף זבאָזשאָווע גאַס.

פון האַנדווערקער-פעראיין, וואָלטשאַנסקא 19

שבת דעם 23. יאַנואַר אין אָוונט איז אין זאַל פון פעראיין אונטער'ן פאָרזיץ פון ה' רייס פאָרגעקומען די יעהרליכע בעריכטס פערזאַמלונג.

דער פעראיינס סעקרעטאר ה' דאָרנבלאַט האָט אָפּגעגעבען אַ זעהר רייכען טעטיגקייטס בעריכט פון דער אַלטער פערוואַלטונג, ער האָט אונטערגעשטראָכען אַז טראָץ די שווערע קאַטאַסטראָפאַלע עקאָנאָמישע לאַגע פון די האַנדווערקער, כאַלופּניקעס און ראַד פערקעהר זענען צוגעקומען נייע פאַכען און אַ גרויסע צאָהל נייע מיטגלידער, דער פעראיין ציילט 1783 מיטגלידער. אין פערלויף פון בעריכטס יאָהר זענען פאָרגעקומען 43 פערוואַלטונג זיצונגען, — מיט די פאַך קאָמיסיעס 103 זיצונגען, 116 פערזאַמלונגען פון בעזונדערע סעקציעס. 8 חודש קאָנפערענצען פון די פאַך קאָמיסיעס, 3 פאָרלעזונגען און 12 חברים געריכטען. די פערוו. איז די גאַנצע צייט געשטאַנען אין קאָנטאַקט מיט דער הויפּט פערוואַלטונג אין וואַרשא, די לעצטע האָט לוסטרירט די היגע אָפּטיילונג, עס זענען אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַ גרויסע צאָהל אינטערווענצען אין דער האַנדווערקער קאַמער,

היגאַנדקאַמער. א. א. די אָפּטרעטענדע פערוואַלטונג האָט אָנגעפיהרט מיט די לוין אַקציעס ביי די כאַלופּניקעס: טריקאָ-נייער, שטעפּער כאַלופּניקעס, דאַמען מאַגאַזין און אלטוואַרג-שוסטער. ביי די סעקציעס עקזיסטירען געגענזייטיגע הילפס-קאַסעס, וועלכע האָבען אַ וויכטיגע בעדייטונג אין דער היינטיגער שווערער צייט. נאָכ'ן בעריכט ענטוויקעלט זיך אַ ברייטע דיסקוסיע אין וועלכען עס נעמען אַנטייל די ה"ה: געליבטער, בערקענוואַלד, עפּשטיין, שמולעוויטש, בעקאָוויטש, גאָלדבערג א. א. די לעצטע ווייזען אָן די דעפעקטען רייין טעכנישע אין דער אַרבייט פון דער אַלטער פערוואַלטונג נאָך די דעבאַטען און שלוס וואָרט ווערען אָנגענומען רעזאָלוציעס אויסצודריקען צוטרוי די אָפּטרעטענדע פערוואַלטונג און פערגרעסערען דעם פערסאָנאַל כדי צו פערברייטערען די אומגעהויער פערצווייגטע אַרבייט אין פעראיין. נאָך די וואַהלען פון אַ נייע פערוואַלטונג רעווידיר-קאָמיסיע און חברים געריכט שליסט זיך שפּעט ביינאַכט די פערזאַמלונג.

צוקער מיט... טיי
די פירמע „דזשענטעלמען" וועט מוזן בעצאָהלען

(2) נעכטען האָט דאָס אַרבייטס געריכט בעטראַכט די אָנקלאַגע פון אַ געוויסען מאַקס צוקער (געוועזען אַ מאַגאַזינער אין דער פירמע „דזשענטעלמען") געגען דער דאָזיגער פירמע טאַקע, פון וועלכער ער האָט געפאָדערט ענטשעדיגונג פאַר'ן קינדיגען איהם, און פאַר איבערשעה'ן אַ סומע פון 3504 זל. און 25 גראָשען.

צוקערס אַדוואָקאַטין האָט גע'טענה'ט, אַז „דזשענטעלמען" נוצט אונגעהויער אויס די אַרבייטער און אָנגעשטעלטע, און דער אַדוואָקאַט פון „דזשענטעלמען" האָט גע'טענה'ט, אַז די איבערשעה'ן נעהמען זיך פון — טרינקען, למשל, 3 שעה אין טאָג טיי...

דאָס אַרבייטס-געריכט האָט צוגעמשפט צוקער'ן די גאַנצע סומע, און „דזשענטעלמען" וועט מוזען זיין אַ דזשענטעלמאַן און בעצאָהלען.

ביי דער געלעגענהייט איז כדאי צו פערגאַנטווערען דעם דאָזיגען פאַל, ווייל געוועהנליך פערקלענערט דאָס אַרבייטס-געריכט די געפאָדערטע סומען.

רציחה פון א „דזשעדזשיק"

(2) פאָריגע נאַכט האָט דער 37-יעהריגער סטאַניסלאַוו יאַוואָרסקי, (אינהאַבער פון פאָלוואַרג קעטשנאַ, נעבען לענטשיץ) דערהערט עפּיס א פערדעכטיג שאָרכען ביי זיך אין הויף.

האָט ער גענומען א ביקס, און איז ארויס אין הויף זעהען וועד פאָרעט זיך דאָרט.

ער האָט דערזעהן, ווי עמיצער טראָגט ארויס א קאַשיק, און אויף זיין רוף „שטיין בלייבען!" וואָרפט ער אוועק דעם קאַשיק און לאָזט זיך לויפען.

דאַן האָט יאַוואָרסקי ז' קס מאָל אויסגעשאָסען און מיט 3 קוילען געטראָפען אין בויך און אין די פיס זיין פאַראַבעק, דעם 21-יעהריגען סטאַניסלאַוו טשעקאַלסקי.

דער שווער-פערוואונדעטער איז אָפּגעפירט געוואָרען אין אַזאָרקאָווער שפּיטאַל.

בסך הכל האָט ער געוואָלט בעגנבענען א קויש מיט בוראַקעס.

גוט מאָרגען!
ער געהט אויפ'ן ביכעל...

דער קליינער יאָקעלע, האָט נעבעך נישט קיין מזל. וואָס ער טוט, און צו וואָס ער נעמט זיך, געהט עס איהם מיט דער פוטער אראָפּ.

די היינטיגע וואָך טרעפט איהם א בעקאַנטער, פרעגט ער איהם:

— וואָס הערט זיך, יאָקעלע?

— ס'איז ביטער! — ענטפערט יאָקעלע!

— למשל?

— מ'געהט אויפ'ן ביכעל.

— וואָס הייסט דאָס?

— ס'הייסט אזוי — כ'גיי אויפ'ן ביכעל.

— כ'פערשטיי דאָך אָבער פאָרט נישט וואָס דו מיינסט!

— כ'וועל דיר דערצעהלען — האָט יאָקעלע געענטפערט: דער שולדיגער אין טראַמוויי-שטרייק, איז נישט די טראַמוויי-דירעקציע, און נישט די טראַמוויי-ארבייטער — דער שולדיגער בין איך!..

— ווי אזוי?

— גאָר פשוט:

באמת איז דאָך א קשיה, פארוואָס איז עפּיס גראָד איצט אויסגעבראָכען א טראַמוויי-שטרייק אין לאָדז? אזויפיל יאָהרען איז געוועזען שלום ושלוה. אזויפיל יאָהרען האָט דער טראַמוויי געליווערט „סחורה" פאר דער פּאַנאָטאָוויע און פאר „חסד של אמת" און שאַ, שטיל. טאָ פאַרוואָס האָט גראָד איצט אויסגעבראָכען א טראַמוויי-שטרייק? ווייל איך האָב דעם ערשטען מאָל אויפ'ן חודש יאַנואַר 1932 אויסגעקויפט א חודש-ביכעל פון טראַמוויי...

וואָס איך טו איצט? איך געה אויפ'ן ביכעל...

אָט-אָ-דאָס איז דער סוד, פארוואָס ס'האָט גראָד איצט אויסגעבראָכען א טראַמוויי-שטרייק אין לאָדז...

אב—נעק

דער אָוונט פון יונגען דיכטער ישעיהו שפּיגעל אין „וויזא"
קומט פאַר מאָרגען, מיטוואָך

מאָרגען, מיטוואָך, דעם 27. יאַנואַר, 9 א זייגער אינאָוונט, קומט פאר אין פּרויען-פערבאַנד „וויזא", שענקעוויטשא 26, דער רעפעראַט און רעציטאַציעס פון יונגען דיכטער ישעיהו שפּיגעל.

דער רעפעראַט א. ד. ט. „דער אידען-קאַמף אין דער יוד. דיכטונג" וועט בעליכטען די אַקטועלסטע ליטעראַטור-פּראָבלעמען און געבען אַן'אָפּשפּיגלונג פון די אידען-ראַנגלענישען, וואָס קומען פאָר אין דער יודישער דיכטונג.

נאָכ'ן רעפעראַט — רעציטאַציעס פון אייגענע שאַפונגען.

פאַר נערווען-ליידענדע און געמיטס-קראַנקע

שאַפט דאָס מילדע, נאַטירליכע ביטערוואַסער

Franciszka Józefa

א רעגעלמעסיגען שטוהלגאַנג, א גוטע פערדויאונג און גערוהיגענע ערוועסט. צו בעקומען אין אלע אַפּטייקען און מקלאָר-אַפּטעטשנעס.

ר. איזראעל.

פּערעלע

א סענסאַציאָנעל-ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

80

נאָך דעם דאָזיגען פערהער ביים אויספאָרשונגס ריכטער האָט מען זי מעהר נישט בעאונרוהיגט, און זי האָט נישט געוואוסט ווי אַזוי ס'וועט זיין איהר ווייטערדיגער גורל. זי האָט געבעטען, אַז מען זאָל זי אַריינזעצען אין אַנ'איינצעל צימער, אַז זי זאָל זיך נישט דאַרפען געפינען אין דער געזעלשאַפט פון די פערשידענע אָפּפאַל-מענשען, וועלכע האָבען זיך געוועהנליך געפינען אין אַרעסט. איהר ביטע איז אָבער נישט בעריקזיכטיגט געוואָרען.

אין דער קאַמער איז זי געזעסען אין אַ זייט, האָט זעלטען ווען אַרויסגערעדט אַ וואָרט. זי איז געזעסען נעבען קליינעם טישעל, די עלענבויגענס אויפ'ן טיש און דעם קאָפּ אויף די הענד. זי האָט געטראַכט: וועגען וואָס!? דאָס האָט זי אַליין נישט געוואוסט, וועגען אַלץ און וועגען גאָרנישט. זי האָט זיך געפיהלט ווי אַ באַלעמעל מיט וועלכען מען וואָרפט זיך, און זי אַליין האָט אין דעם אַלעם קיין דעה נישט. זי ווייס נישט וואָס די נאָהענטסטע מי נוט וועט ברענגען, ווייס נישט ווי אַזוי און מיט וואָס זיך צו פערטיידיגען, זי ווייס גאָרנישט.

די איינציגע איבעראַשונג וואָס זי האָט געהאַט רעגעלמעסיג יעדען טאָג אין איהר קאַמער איז געווען דאַן, ווען מ'האָט איהר געבראַכט עסען פון דערהיים. דעמאָלט האָט פּערעלע געהאַט וועגען וואָס צו טראַכטען, זי האָט געטראַכט וועגען איהר מוטער, וועלכע ליידט געוויס אַזוי שטאַרק, און האָט נישט פון וואו צו נעמען אויפ'ן ערשטען טאָג איבערצולעבען זי האָט דערקענט יעדעס טעלערל, יעדען געגענשטאַנד, אין וועלכען דאָס עסען איז געבראַכט געוואָרען. און הגם דאָס זענען נישט געווען קיין פרעהליכע זאַכען, האָט פּערעלע בעהערשט אַ געוויסע צופרידענהייט, ווייל זי האָט צוריק בעקומען די פעהיגקייט פון טראַכטען און דענקען.

פּערעלע האָט נישט געוואוסט אַז גאַנסקי, שלאָסען אָנצווענדען אַלע מיטלען, כדי צו דערווייטערן די פעראַקוזענט פון באַנק-הויז ראָזענטאַל האָט בעזען פּערעלעס אונשולד. גאַנסקי האָט אויך נישט פערגעסען פּערעלעס מוטער, די אומגליקליכע פרוי האַלפערן, מיט דער פערשטענדיגונג פון זיין שעף, האָט גאַנסקי אויסגעצאָהלט דער פרוי האַלפערן דעם וועכענטליכען געהאַלט פון פּערעלען. וועגען דעם האָט אָבער פּערעלע נישט געוואוסט און האָט געטראַכט ווי שווער דער גורל פון איהר מוטער איז.

אין אַ געוויסען פריהמאָרגען ווען פּערעלע האָט זיך איבערגעוועקט פון איהר שווערען שלאָף, האָט זי בעמערקט, אַז צו די פיער „איינוואוינערינס" אין דער קאַמער, איז צוגעקומען נאָך איינע, דאָס איז געווען אַ געוויסע יונגע פרויענצימער מיט אַ סימפּאַטישען אויסזעהן און קלוגען בליק, איהרע מלבושים האָבען אויך בעוויזען, אַז זי געהער נישט צו דעם טיפּ פון אַרעסטאַנטקעס וועלכע זענען אָפטע געסט אין אַרעסט און וועלכע די טורמע-קאַמער איז נישט עפּעס אויסטערלישעס. פּערקעהרט איהר אויסערליכקייט און דער אופן ווי אַזוי זי האָט זיך געהאַלטען האָט בעוויזען, אַז זי גיט זיך אָפּ אַ חשבון דערפון, אַז זי געפינט זיך נישט אין קיין האָטעל, און נישט אין קיין פענסיאָנאַט. אַנ'איינגעשולטע, אַ דערשראָקענע, איז זי געזעסען אין אַ ווינקעל און מיט אויגען, וועלכע האָבען אויסגעדריקט פיל צער און מורא האָט זי כסדר געקוקט אויף יעדען געגענשטאַנד, וואָס האָט זיך געפונען אין אַרעסט-צימער און בעזונדערס אויף די מענשען, וועלכע האָבען זיך דאָרט געפונען.

די אַלטע „קופּצאָוואַ" — איינע פון די אַרעסטאַנטקעס, וועלכע מ'האָט אַזוי אָנגערופען איז געשטאַנען נעבען דעם נייעם גאַסט, זי בעטראַכט פון אַלע זייטען, מושטרירט אַהין און צוריק האָט אויסגערופען:

— איך זאָג סאַמע אינטעליגענץ, פּיערווּשי סאָרט, איך זאָג אייך, אַז דאָס האָב איך נאָך אין מיין לעבען נישט געהאַט. איך קען דאָך די דאָזיגע „צעלע" ווי מיינע פינף פינגער, אָבער אַז איך זאָל זיצען מיט סאַמע אינטעליגענטקעס, דאָס טרעפט זיך מיר דאָס ערשטע מאָל, מ'קען דאָך דאָ פגר'ן פאַר אומעט. ס'וואָלט נאָך געפּאַסט, אַז מען זאָל אונז דאָ אַריינגעבען ביכער, אַזוי ווי די פּאָליטישע און מיר וואָלטען דאָ איינגעאָרדענט אַ שולע.

— אַנו, טייבעלע, האָט די „קופּצאָוואַ" זיך געווענדעט צו דער נייער אַרעסטאַנטקע, וואָס ווערסטו אונז געבען „קופּנעגאָ"!?

— איך ווייס נישט, וואָס איהר רעדט צו מיר, האָט די יונגע פרוי אַרויסגעשטאַמעלט.

— גאָרנישט וועט זי געבען, האָט פּערעלע אויסגעשריגען פון איהר געלעגער אַראָפּ. וואָס האָט איהר זיך „קופּצאָוואַ" צוגעטשעפּעט צו איהר.

— אפשר איז דאָס אויך אַזאַ כשרע נשמה ווי דו, אפשר אויך אונשולדיג, ווער פרעגט דיך, זיי צופרידען אַז מיר לאָזען דיך צורוה.

— א ברירה האָט איהר „קופּצאָוואַ" איך בין נישט פון די, מיט וועלכע מ'קען טון וואָס מען וויל. און איצט זאָג איך, איי ד„קופּצאָוואַ" אַז איהר זאָלט זיך אָפּטשעפּען פון דער פרוי און היטען אייער באָז.

די אַלטע מכשפה האָט זיך אָפּגעטראָגען ביז מוירמעלדיג עפּעס.

די נייע אַרעסטאַנטקע האָט מיט אַ בעשיידענעם בליק געקוקט אויף פּערעלען און אין איהרע אויגען האָט זיך בעמערקט אַ פונק פון אויפלעבונג, ס'האָט אויסגעזעהען אַז זי האָט אין פּערעלען באַלד דערקענט דעם איינציגען מענש דאָ אין דער קאַמער, מיט וועלכען זי וועט זיך קענען צוזאַמענרעדען און צוזאַמענלעבען, פּערעלע איז אַראָפּ פון איהר געלעגער און צוגעגאַנגען צו דער יונגער פרוי:

— איהר דאַרפט פאַר די דאָזיגע חיות נישט מורא האָבען, האָט פּערעלע געזאָגט. זיי האָבען גרויסע „פּיסקעס", קיין שלעכטס וועלען זיי אייך נישט טון.

— איך דאַנק אייך, האָט יענע געזאָגט.

— נישטאָ פאַרוואָס, דאָ שפּילען מיר זיך נישט אין העפליכקייט. דאָ זענען מיר אַלע אומגליקליכע, יעדער אויף זיין אופן, אפילו די דאָזיגע „קופּצאָוואַ", וועלכע איז אַ שטענדיגע איינוואוינערין פון דאַנען, איז אויך אומגליקליך, זי פיהלט אָבער נישט אַזוי שטאַרק איהר אומגליק, זי איז נישט אַזוי עמפּינדליך דערויף, ווייל איהר גאַנץ לעבען איז איין גרויס אומגליק.

— איך בין נישט געוואוינט דערצו, האָט די יונגע פרוי געזאָגט, איך געפין זיך דאָ דאָס ערשטע מאָל.

— דאָס האָב איך דערקענט אויף דער נאָז, האָט די „קופּצאָוואַ" זיך צולאַכט.

פּערעלע האָט נישט געוואָלט פרעגען די נייע אומגליקס-חבר'טע וועגען איהר אומגליק, זי האָט געוואוסט, אַז סוף-כל-סוף וועט יענע איהר אַליין דערצעהלען.

(פאָרטזעצונג קומט).

שלעכטע מאטעריעלע לאגע פון די שערער

פערזאמלונג פון שערער-ארבייטער-פעראיין

די טעג איז אין לאקאל פון יודישען בעקער-צעך. אונטערן פארזיץ פון ה׳ זלמן פלעק, פארגעקומען א פערזאמלונג פון שערער-ארבייטער, גערופען דורכ׳ן פראפ. שערער-ארבייטער-פעראיין פילסודסקיעגא 19. ה׳ מ. שפירא גיט א קורצען און זאכליכען איבערבליק איבער דער לאגע אין שערער-פאך פאר׳ן קריג.

דער פאבריקאנט האט אנערקענט זייער שווערע, פיזישע און גייסטיגע אנשטרענגונגען און זענען דערפאר פערהעלטנישמעסיג, געגען אנדערע פאכען, געהעריג בעלוינט געווארען. ער ברענגט א רייה פאקטען פון די לעצטע יאהרען, ווי דער מצב ביי די שערער ווערט ערגער צוליב אלגעמיינע סיבות, ווי אויך דורכ׳ן פעהלען פון א שטארקער שערער ארגאניזאציע.

ה׳ זלמן בער ווייזט אן, אז די שערער-ארבייטער, זייענדיג בעשעפטיגט אין דער גרויס-אינדוסטריע, האבען גקענט אויסנוצען די פער-שידענע סאציאלע פערזיכערונגען: אורלויב, קראנקען-קאסע א. א. וו.

צוליב דעם דויערענדען קריזיס און אפטע באנקראטען, וואס איז גורם דאס שליסען פון א רייה וועבעריי-פאבריקען, האבען די שערער שוין פערלוירען דאס רעכט אויף אורלויבען און אויך דאס רעכט צו קריגען שטיצע פון מלוכה׳ן אר-בייטסלאזען פאנד.

דער גרעסטער טייל שערער-ארבייטער זענען פערהייראט און האבען אויסצוהאלטען גרעסערע פאמיליעס; הערשט טאקע א גרויסער דלות און שווערע נויט אין די שטובען, פון די שערער ארבייטער.

דער רעדנער ווייזט אן, אז די פערצווייפ-לונג ווערט נאך גרעסער און שטארקער, דערמיט. וואס עס בעווייזען זיך נישט קיין סמנים, אז די לאגע זאל זיך פערבעסערען אין דער נאהענטסטער צוקונפט.

אין זעלבען זין רעדען אויך ה״ה ש. חרש, גרינפארב, לייבוש וויינטרויב א. א. וועלכע רופען די שערער ארבייטער צו פערשטארקען זייער פראפ. פעראיין.

אין דער לעבהאפטער דיסקוסיע, האבען זיך אויך בעטייליגט אין נאמען פון דער 7-טער אפטיי-לונג פון אלגעמיינעם טעקסטיל-ארבייטער-פעראיין „נייע״ די הערען: מ. וועקסלער ש. בארנשטיין א.א.

די ה״ה: ציוויער און וויינבערגער זעגען אויך פאר א פאך-פעראיין פון שערער, וואס דארף זיין א בעזונדערע אפטיילונג ביי די קלאסען-פעראייגען.

א פארשטעהער פון דער פערוואלטונג גיט אפ אנ׳אויספיהרליכען בעריכט וועגען די פער-האנדלונגען, וואס זענען געפיהרט געווארען, כדי צו שאפען אנ׳איינהייטליכע שערער-ארגאניזאציע.

די מאטעריעלע נויט ביי די שערער-ארבייטער ערלויבט אבער נישט אויף ווייטערדיגע סכ-סוכים אנוויזענדיג, אז די בייטע נוצליכע לעב-האפטע טעטיגקייט, וואס דער פעראיין פיהרט לטובת די שערער-ארבייטער, איז דער בעסטער בעוויז, אז די שערער מוזען האבען א פראפ. שערער-ארבייטער-פעראיין.

דעריבער רופט ער די פערזאמעלטע זיך מאסענווייז זיך צו פערשרייבען אלס מיטגלידער. צום סוף ווערט איינשטימיג אנגענומען די רעזא-לוציע פון דער פערוואלטונג, וואס זאגט צווישען אנדערעס: אז די שערער-ארבייטער אנערקענען די נויטווענדיגקייט פון א שטארקע פראפעסיאנעלע שערער-ארבייטער ארגאניזאציע, אויף צו פערטיידיגען און צו שיצען זייערע עקאנאמישע אינטע-רעסען.

אלע זענען זיך מתחייב צו ווערען אקטיווע מיטגלידער אין פראפעסיאנעלען שערער-ארבייטער-פעראיין פילסודסקיעגא 19.

מ ט א קורצע רעדע שליסט דער פארזיצער ה׳ זלמן פלעק די פערזאמלונג

צוזאמענשטויס פון צווי טאקסובקעס

(א) נעכטען אינדערפריה האבען זיך אויף ראג ראקיטשינער און פשענדזעלניאנא צוזאמענגע-טראפען 2 טאקסובקעס.

דער רעזולטאט פונ׳ם צוזאמענשטויס איז גע-ווען דער, אז ביידע טאקסובקעס זענען צושעדיגט געווארען, און שווער פערוואונדעט זע;ען דער שאפער וויקטאר זשעלינסקי (סוכא גאס 11) און דיין פאסאזשיר מיכאל קאניעטשני (קוניצער גאס 7). דער צווייטער שאפער, מיכאל ליבערעק (פון דער גאזאווא 7) איז לייכטער פערוואונדעט געווארען.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE

tel. 12-333

ZIELONA 6.

Telefon 12-333

tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט ביי טאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

זיכערע הילף און א רפואה

אהז א אפעראציע, אן בלוט, אהז א מעסער און אהן בלוט-פערגיפ-טונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשיידענע קאליקעס איז גוף פאר הויקערס און פיס

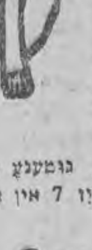

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קעי אזן עס פאלט אריין אין דעם בויך און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראגדיג און שטערבליך. ספעציעל געמענע הטל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסאר׳ען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר בראכטהיט בעזאנדער דעם אערסטען און געשעהרליכסטע ברוך. אויך פאר הויקערס דעמאנען מיט היפ-גארטעלן און אפאראטען פאר פערקרימטע

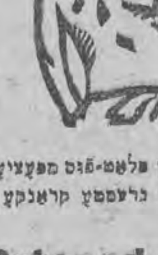

פיס און פלאט-פיס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך, קינסטליכע גומענע פיס און הענט, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע ערדעו. שפרעכשטונדען פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישער אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערטרויליכע ערטייגען פון די קראנקע איז אונבערעכענט נוטיג, דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד״ר בעראנטש, פראפ. דר. י. מארישלער, פראפ. ד״ר בר. קיעלאנאווסקי און אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

אויף דעם וועג דרוק איך אוים מיין הערצליכסטען דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט דעם ה׳ ר״ר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אויף וואלטשאנסקא 10 (פראנט פארטער) פאר זיין אויסקורירען מיך פון א ברוך, אויף וועלכען איך האב געליטען זיט א לענגערער צייט.

מאיר גערשענאוויטש, לאדז, ווסכאדניא 6.

אפטייקעז

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10), א. כארעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער (פעטריקאווער 46), מ. עפשטיין (פעטריקאווער 225), ז. גארטשיצקי (פשעיאזד 59), ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50).

היינט רעציטאציע-אווענד פון ארטיסט ווייסליץ

היינט, דינסטאג, 9 אווענט קומט פאר אין לאקאל פון „געז. פאר לאנד-קענטשאפט״, וואול-טשאנסקא 35, א גרויסע רעציטאציע-אווענט פון בעקאנטען ארטיסט ווייסליץ.

אין פראגראם: פרץ, שלום עליכם, נאדיר, מאנגער, קולבאק און מאליאדאווסקא.

נחמן מייזעל׳ס רעפעראט

וועגען דעם, צי האבען מיר איין יוד. ליטעראטור, צי עטליכע יודישע ליטעראטורען?

שבת אין דער פריה האט דער בעקאנטער ליטעראטור-קריטיקער, נחמן מייזעל געהאלטען א רעפעראט אין דעם זאל פון „ארט״ א. ד. ט.: „האבען מיר עטליכע יודישע ליטעראטורען, אדער איין יודישע ליטעראטור״?

אין א זעהר שיינער פארם האט דער חשוב׳ער רעלעגענט געגעבען א רעטראספעקטיוו בילד פון דער יודישער ליטעראטור, אנהויבענדיג פון דעם מענדעלי-פעריאד, און ענדיגענדיג מיט די איצטיגע יונגע און יונגסטע.

ער האט זיך גענוי אפגעשטעלט אויף די דריי גרעסטע יודישע ליטעראטור-צענטערען, וואס ווילען איבערנעהמען די העגעמאניע און זיין דער ראש המדברים אין דעם איצטיגען יודישען שאפען — די דריי צענטערען, ווי דהיינו: ווארשא, ניו-יארק און מאסקווע, וועלכע אפעריען, אזוי-צוזאגען, די ערשטע — מיט היסטארישער חשיבות, די צווייטע — מיט געגענווארט-פאטענצען, און די דריטע — מיט צוקונפט-האראסקאפען.

נחמן מייזעל זעהט אבער נישט קיין שום תכלית אין דער צוטיילונג און אין דער „איבער-מאכט״ פון א וואסער־ער נישט איז צענטער.

מיט גראדליניגע געדאנקען, און מיט אויס-געהאלטענער לאגיק דערווייזט ער, אז די אלע פרעטענדענטען אויף „עולם הזה״ און „עולם הבא״ זענען ענג פערבונדען מיט דעם „פערגאנגענעם״.

מייזעל גייט ארויס פון דער הנחה, אז יעדערן וואס די יודישע ליטעראטור און קולטור איז איהם טייער — ארט נישט, וואו דער צענטער וועט זיין...

דער עיקר: ס׳זאל זיין די ליטעראטור גופא.

דערביי ברענגט ער דעם משל פון שלמה המלך׳ס בעקאנטען משפט איבער די צוויי מוטערס פון איין קינד: דער פאלשער, וואס ביי איהר איז באדאי רעכט, אז מ׳זאל דאס לעבעדיגע קינד צוש שניידען אויף דער העלפט....

דער צאהלרייכער עולם האט ווארעם בע-דאנקט דעם חשוב׳ען שריפטשטעלער פאר זיין אויס געצייכענטען רעפעראט.

קאנצערט פון גרשון סיראטא

גרשון סיראטא רעכענט זיך היינט אין דער חזנים-וועלט אלס דער גרעסטער חזן פון דער היינטיגער צייט און ווי אויך גרויסער זינגער און פערפאסער, ווייל איבערהויפט, זיין הערליך זינגען און זיין ריזען-שטים, וואס ער פערמאגט האט גאר-נישט קיין דוגמא אויף דער וועלט און לאזט אי-בער א זעהר גוטען איינדרוק אויף אלע אנוועזענדע.

אויף זיין מיטווא׳דיגען קאנצערט וועט סיראטא געבען א העכסט אינטערעסאנטען פראגראם וועלכע בעשטעהען פון די שענסטע חזנ׳ישע מאטי-ווען, יודישע פאלקס-לידער, ווי אויך אריען-אפערן.

צוזאמען מיט סיראטא׳ן טרעט אויך ארויס זיין טאכטער די בעגאבטע לירישע זינגערין די אונפערגלייכליכע העלענא סיראטא, וועלכע וועט אויספיהרען א גאנצע רייה הערליכע פערל פון נעזאנג-רעפערטואר.

היינט קומט פאר אין פילהארמאניע

מיט רעגינע צוקער א גרויסע פאלקס-פארשטעלונג

היינט ווערט געשפילט אין פילהארמאניע מיט רעגינע צוקער דער שלאגער „די יודישע שיקסע״ פרייזען 50 גר. און 1 זל.

מארגען ווערט געשפילט אין פאלקס-טעאטער די פרעכטיגע פיעסע, וואס איז 65 מאל געשפילט געווארען „א הארץ וואס בענקט״ מיט א פרעהלי-כען דיווערטיסמענט.

אכטונג, ציי‍טונגס-פערקויפער!

די פערוואלטונג מאכט בעקאנט אלע צייטונגס-פערקויפער, אז מיטוואך, דעם 30/1—32, 7 אווענד קומט פאר

א פערזאמלונג

אין אייגענעם לאקאל (ווסכאדניא 34) צוליב דעם סכסוך, וואס קומט פאר צווישען די קאנטארען מיט די צייטונגס-פערקויפער, בעט מען זעהר צו קומען פינקטליך, דען דאס ריהרט אן אייערע אייגענע אינטערעסען. מיט אכטונג די פערוואלטונג

197 סטארשי פעלדשער

T. OKNO

וואוינט איצט

זאוואדזקא 19, טעלעפאן 137-03

די לעצטע טעג פון 24-טען פראגראם

„מלאכט פון דער וועלט״ אין „ארט״

ד׳אס גלענצענדע פראגראם „מלאכט פון דער וועלט״ אין ארט ציהט צו טעגליך א מאסען-פובליקום, וועלכע בעוואונדערען דאס קינסטלערישע שפילען פון דער ארט „באנדע״ יעדער נומער ווערט שטורמיש אפלאדירט, היינט ווערט געגעבען נאר 1 פארשטעלונג 9,45 אווענד „מלאכט פון דער וועלט״. אין פרייטאג ז׳אס 25-טע יובילעאום-פראגראם.

אויפ׳ן עקראן

„כאם״ אין קינא „קאסינא״

אין דער פוילישער פילם-פראדוקציע לאזט זיך לעצטענס בעמערקען א נייעס: עס ענדיגט זיך די „תקופה״ פון באנאלע דורך אמאטארען געשפיל-טע חילמען. דער פוילישער פילם טרעט ענדליך אריין אין די רייהען פון בעסערן אייראפעאישען פילם-רעפערטואר. די דאזיגע ערשיינונג טרעט בולט ארויס אין צוזאמענהאנג מיט׳ן נייעם פילם „כאם״, וואס ווערט איצט אויפגעפיהרט אין לאדז.

„כאם״, וואס איז אנגעשריבען געווארען דורך דער גרויסער-פוילישער שריפטשטעלערין עליזא אזשעשקא. איז א ריהרענדע טראגעדיע פון א יונגען פישער, וואס האט זיך פערליבט אין א געוועזענער טענצערין, א מיידעל פון לייכטער אויפ-פיהרונג. אויך דאס מיידעל שענקט דעם פישער איהר ליבע און דערצעהלט איהם איהר גאנצע פערגאנ-גענהייט. דער פישער איז איהר אלץ מוחל. קורץ נאך זייער חתונה ערוועקט זיך אין דער געוועזענער טענצערין דאס „בייז עבלוט״ און זי פערלאזט איהר מאן מיט א שאפער, וואס זי בעגעגענט אויפ׳ן ברעג און וועלכער דערמאהנט איהר איהרע פריהער-דיגע פרעהליכע יאהרען אין דער גרויסער שטאט. זי אנטלויפט מיט דעם געליבטען און נאך דריי יאהר וואנדערען קעהרט זי זיך אום צום מאן מיט א דריי-יעהריג קינד. אבער אפילו דאס מאל איז איהר דער עהרליכער פישער מוחל. ווען ער טרעפט איהר אין א קורצער צייט ארום ווידער אין די ארעמס פון א געליבטען פלאצט זיין געדולד. ער בעפאלט זיין אונטרייע פרוי און שלאגט זי אהן רחמנות ביז זי פערלירט דאס בעוואוסטזיין.

ווען זי קומט צו זיך בעשליסט זי פטור צו ווערען פון איהר מאן דעם „כאם״ און וויל איהם פער׳׳סמ׳ען. ער דערוויסט זיך דערפון און איז איהר צום דריטען מאל מוחל. דאס ווירקט אויף דער פרוי אזוי, אז זי ווערט אינגאנצען אנ׳אנדערע, דעם פראסטען פויערס גרענצלאז גוטסקייט פער-וואנדעלט איהר אין א געטרייער און איבערגעגע-בענע פרוי.

אין דאזיגען פילם צייכענט זיך בעזונדערס אויס דער טאלאנטפולער ציבולסקי, וועלכער שפילט די ראל פון „כאם״. די ראל פון דער געוועזענער טענצערין און שפעטערדיגער פרוי פון פישער שפילט די יונגע טאלענטירטע אנקווישובנא. אויך אלע איבעריגע ארטיסטען צייכענען זיך אויס אין זייערע ראלען.

דער דאזיגער פילם, וואס איז אגב רעזשיסירט געווארען דורכ׳ן בעקאנטען רעזשיסער כאבערסקי פערמאגט א סך העכסט-געלונגענע מוזיקאלישע נו-מערען און שטימונגספולע פאלקס-לידער. דאס אלץ שטעלט דעם דאזיגען פילם אין דער ערשטער רייה פון דער פוילישער פילם-פראדוק-ציע און די אלע, וואס האבען געזעהען „כאם״ קאנען זיך פון איהם גאנישט אפוואונדערען.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, דעם 26 יאנואר 1932

11,85 צייט-סיגנאל. 12,10 גראמאפאן 3.25 פארטראג. 2,50 פראגראם פאר קינדער. 4.20 פערלעזונג. 4,40 גראמאפאן. 5.10 פארלעזונג. 5.35 קאנצערט. 7,10 פערשידענעס. 7.15 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער. 7,20 רעפערטואר. 7.45 ראדיא-פרעסע. 8.00 פעליעטאן. 8,15 מוזיק. 9,35 פאסט-קעסטעל. 10,10 געזאנג 10,40 קאמוניקאט. 10.50 לייכטע און טאנץ-מוזיק.

• • •

היינט 15,50 — א פראגראם פאר קינדער, וועלכע וועלען אויסהערען דעם אינטערעסאנטען דיאלאג „וואס האבען מיר געזעהען אין זאאלאגישען מוזעאום״. די קינדער וועלען געוואויר ווערען וועגען דעם לעבען פון פיל אינטערעסאנטע חיות. שפעטער וועט ה׳ הערץ דערצעהלען זייער הומאר-פולען פעליעטאן „פסאמפסיכאז״. 17,35 וועט פאר׳ן מיקראפאן ארויסטרעטען דער דיריגענט ה׳ קוסעוויצקי, א ברודער פון דעם בעריהמטען רוסישען קאפעלמייסטער קוסעוויצקי. דעמזעלבען טאג 22,10 וועט זיין פרוי זינגען שפאנישע, איטאליענישע און פראנצויזישע לידער.

Dr. med. M. Lerner

ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען

זאכאדניא 64, טעל. 113-09

נעמט אן פון 3 — 5 נאכמ. 181

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט אויך פאלגענדע טעג!
גרויסער סענזאציאנעלער פילם, וואס עלעקטריזירט גאנץ לאדז
„מיין זונענ'ע"
וואונדערשענע פריהלינגס-אידיליע, חלום פון צו'אריס מעדעל.
אין די הויפט-ראלען:
די ליבלינגען פון דער גאנצער וועלט, די אונזער-געשליכע געליבטע פון „זיבעטען הימעל"
Janet Gaynor i Charles Farrell
אויסער'ן פראגראם: הלאנג-צונאבע פון „FOX"
נעבסטער פראגראם: „יאנקא מוזיקאנט"
דער זאל איז גוט בעהייצט.
אנהויב אין גאנץ. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

44 ווייכטיג פאר מחותנים! 44
קייפט נישט קיין
מעבעל
בעפאר איהר איבערציינט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט
Ch. ŁAZNIK
44 גדאנסקא (דלוגא) 44
טעל. 162-56
נאר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.
בעמ.: כקויף אויך גענוצט מעבעל, דיוואנעס א. ז. וו.
קומט און איבערציינט אייך!
44 44

די עלעגאנטעסטע
דאמען-טאשען
וואליזען
אין פערשי-דענע סארטען
צו די בילינגסטע פרייזען בעקומט מען נור ביי די בעקאנטע פירמע
L. Herszfinger
לאדז, פילסודסקיעגא 44
געדענקט די אדרעס! רעיעלע בעהאנדלונג!

פערשרייבט אייער קינד וואס לערנט אין א פוילישער שולע אין דעם איינציגען מוסטערהאפטען רעליגיעזען בית ספר פאר קינדער, וואס לערנען אין פוילישע שולען
„תורה-ודעת"
פל. וואלנאשטשי 6 (נייע שטאט)
פאר קינדער פון 5—14 יאהר.
דאס לעהר-פראגראם פון תורה ודעת נעמט ארום א קורס פון אלגעמיינע למודי קודש (עברי, חומש, רש"י, נ"ך, דינים, משניות, גמרא), העברעאישע שפראך, יודישע געשיכטע א.ז.וו. און אלעס וואס א יודיש קינד דארף צו וויסען. דאס לעהר-פערזאנאל בעשטעהט פון די בעסטע פעדאגאגישע קרעפטען.
צוליב'ן קריזיס — הנחה-פרייזען.
קינדער פון 4—8 יאהר ווערען אהיימגעפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.

80% ביליגער, ווי איבעראל!
מעבעל
פון דער פיינסטער און בעסטער אויספיהרונג בעקומט איהר נור אין דעם ערשטקלאסיגען מעבעל-לאגער פון
Ch. Glikszatajn
45 פיעטריקאווער 45 (עק זשעלאזנא)
אויף לאגער עס-צימערן, שלאפצימערן און גאבינעטען ווי אויך עוצעלנע מעבעל-געגענשטענדע.
סענסאציע! א שלאפצימער בעקומט איהר נור פאר 950 זל.
א גארדעראבע, א גרויסער שפיגעל, צוויי בעטען מיט מאטראצען, 2 נאכט-שטעלעך, 1 טואלעט, 2 שטיהלען, 1 טישעל, 1 קאזעטקע. קומט און איבערציינט אייך! געדענקט די אדרעס!

Doktór
Łagunowski
wznowił przyjęcia
Piotrkowska 70
i róg Traugutta
Tel. 181-83.
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych
Leczenie światłem: promieniami Roentgena i lampą kwarcową.
Przyjmuje od 8³⁰ do 10⁰ rano, od 1-ej do 2³⁰ pp od 6 do 8³⁰ w., w niedziele i święta od 10 p.d. -ej. Dla pań oddzielne poczekalnia

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 90-216
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, עלע ארט צנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אווענט.
בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען.

אכטונג, גע'עהרטע קונדשאפט!
דערמיט מאך איך בעקאנט, אז איך האב אין מיין פריזיר-איבערגענומען
הערן- און דאמען-פריזיר-סאלאן
16 זאכאדניא 16
צוליב'ן קריזיס פערקלענערט די פרייזען.
ראזירען מיט קעלניש-וואסער . 30 גר.
שערען . . . . 50 גר.
איך עמפעהל מיך דער ג. קונדשאפט. מיט אכטונג
פריזיער-איינהאבער
„MORYC" 278

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער
עס איז נוטיג
אכטונג, שטעפער-נעזלען! ס'ווערט געזוכט א ריכטמער ביי נ. קופער, קאמיעניא 16. 999
לאקאלען!
א צימער צו דינגען דירעקט ביים הויז-ווירט פאדזשעשנא 15. טעלעפאנירט אויסקונפט אין 192-90 168-03 526
א וואוינונג פון 2 צימער און קיך איז צו פערקויפען. שרייבט צו: פאסט-קאסע 1 (גייערס ראיאן) ביי לינדזיי, שפרעכשטונדען פון 8—11 פריה און פון 8—10 אווענד. 550
א ביר-שענק מיט א וואוינונג איז פון זאפארט איבערצוגעבען ס'קען אויך זיין פאר א'נ'גודרעם אונטערנעהמונג אויף נוטע בעדינגונגען. קיליג-סקיעגא 73, א. וויגאדני. 552
צוליב אבריזע איז דא אן ערשטקלאסיגע רעזורע (א דאמסקע אין מענס) צו פערקויפען אויף גוטע בעדינגונגען. צו ערפאהרען אין אדמי. פון דער צייטונג. 547
פערשידענעס
א קאראקולענעס דאמען-פאלטאן מיט א סקאנסקראגען נעלעגנהייטליך צו פערקויפען אין האטעל „מאנטיפעל", זאכאדניא 45, צימער 11. 551

ENGLISH
פאראנטצוגער און פארט-געשריטענע. קאנווערסא-ציע, ליטעראטור
צו צוגענגליכע פרייזען
ערטיליט א פעהיגער פע-דאגאג. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר „Mir"

Samochody
i motocykle używane
Kupno, sprzedaż, komis zamiana.
Auto-Agencja
Gdańska 82 tel. 189-28

ווייכטיג פאר דאמען!
נעוו. דאמען-פריזיר ארבייטער
STANISŁAW
אין די צייטען:
A. Nowicki, Śródmiejska 31
Schilke, Grand-Hotel
Piotrkowska 72
נעהמט אן איצט בעזונדער זיך אין דער פריוואט וואוינונג
זשעלאזנא 12, וואוינונג 28
רעכטע אפיציגע, 2-טער שטאק.
נידריגע פרייזען! 378

Dr. A. SZMIRGELD
ספעציאליסט פון נערוועזע קראנקהייטען
שפראכשטערונגען, (שטאמלען און אנדערע) היילונג פון שווער-ענטוויקעלטע און שווער-ערציהבארע קינדער
ul. SRODMIEJSKA Nr. 27 טעלעפאן 151-89
פון 5 ביז 7

Dr. med. STUPEL
Ordynator-Roentgenolog Szpitala Miejskiego
האט בעגינט די אויפנאהמען און רענטגענאלאגיע אין דער לעקטעציינטע ונערעאל 17 פון 12—6 נאכט. זונטאג פון 12—2 מיטאג.
און וועגערישע קראנקהייטען און דער הויט מילטשא-סקינא 12 (עקבלא) טעל. 118-28 פון 7—9 אווענד, זונטאג פון 4—... אכט.
אונגעשטעלטע אויך בעטען פון רעגולרע און אין דערהיים מיטהער אין זונטאג בחנם.

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 17-183
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פיס און גלידער. אייגענע פראצעדור פון אויסמאכען אפעראציעס אן שניט. קוואלפוטאס אויף פלאסקע פוס, קונסטליכע הענט און פוס, נארטעס א. ז. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Dr. med. 370
H Słobodski
ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען
פעטריקאווער 66 טעל. 27-241
נעהמט אן פון 12—1 און פון 3 — 4.30

Dr. med. J. SZMERŁOWSKI
אקושער-גינעקאלאג
נעהמט אן פון 3—5 נאכמ. און פון 7—8 אווענד
פיעטריקאווער 17, טעל. 13-107

Dr. med. M. Goldblumowa
פרויען-קראנקהייטען און אקושעריע
האט זיך איבערגעקליבען אויף פילסודסקי 69 (עק נאראטאוויטשא) טעל. 113-65
נעמט אן פון 3—5 נאכמיטאג.

Dr. Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען
11-טעז ליסטאפאד 9
קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 2—12 און 7—5 אווענד
זונטאג פון 10 — 11 אין טעלעפאנירען 17

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבען קינא „טשארי") טעל. 72-134
נעהמט אן פון 7 — 8 און פון 2½ — 4 אווענד

צאהן-ארצט
JAKÓB KARMAZYN
לאדז, פאלודניאווא 2
פאר פערזיכערטע אין דער קראנקען-קאסע, אין דער בעשעפטיגונג גוטע פאלקען פון די קינדען ... אויך דאס היילען און צאהנמאכען איז מעגליך אומאנסט.

„SANATO"
בידורגיש-וועכנבריז-אנשטאלט
אגראדאווע 10, טעל. 57-213
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנבריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד. רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייבנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט מעדיצינישע הילף
200 זל.
אויפזיכט איבער קינדער ד"ר מעד. י. פאלאסאוו
כירורגישע אבטיילונג ד"ר מעד. מ. קאנטאר

רענטגען-ציצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
11 בושעזשינער 11
טעלעפאן 63-137
ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען וואלינסקי, זאלצער, לוביש, סלא-באדסקי, פערשנער, שיפמאן, שמירגעלד, שמערלאווסקי.
ווי אויך וויזיטען אין שטאט.
פלעקטריזאציע, אנאליזען, דענטיסטישער קאבינעט.

Dr. med.
REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוואכע - בעהאנדלונג
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אווענד.
זונטאג פון 8—11.

Dr. med.
H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר הויט-, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 32-141
עמפאנגס-שטונדען 8 — 10, 12 — 2 און 5 — 8, זונטאג אין יו"ט 9—1. פאר דאמען באזונדער ווארטע-צימער

Zaginiony został weksel na zł. 100.— pł. 20/III-32, wystawca Rozenbaum, na zlec. M. Herszkowicz, pł. w Łodzi, Nowomiejska 26. Weksel zostaje unieważniony. Zwrócić takowy do M. Herszkowicza, Nowomiejska 26. 549

אנאנסען-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפשיקען; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש. — אינאלט'ס פאר טערמינען די אנאנסען איז אין דער ... — די אדמיניסטראציע ...
פרייז'ן קאסט 8 ... 8 ... 18 ... 10 ...
אנאנסען-פרייז: אין טעקסט 40—, נאכ'ן טעקסט 12—, 50 ...
Wydawnictwo „Najer Folksblat", społdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. ...
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 31.